בס"ד

יד מהרש"א

מסכת פסחים

פרק אור לארבעה עשר

חלק ד'

דף יז. עד דף כא:

כג' אב תשע"ד

© Yecheskel Folger 2014

מפתח

דף יז. 3
תד"ה רביעי בקדש 3
בא"ד ונקט סדר כנף 8
רש"י ד"ה וללוי 9
דף יז: 11
גמ' והא ר' שמעון 11
רש"י ד"ה ארב פפא 12
תוספות ד"ה אלא 12
דף יח. 13
תוספות ד"ה לא מצינו 13
תד"ה רבינא ורש"י ד"ה ואי סלקא דעתך 14
תד"ה ומה כלי 15
דף יח. 16
תוספות בא"ד אבל 16
דף יח: 23
תד"ה ולאו מק"ו קאתי ובא"ד ויש לומר 23
תד"ה דיו 26
רש"י ד"ה יטמא דרישא והמשכו בד"ה משקה דמטמא אוכל 26
תוספות ד"ה וכי תימא 27
רש"י ד"ה שלישי שפסול בתרומה ותד"ה מה מחוסר וד"ה למדנו 29
דף יט. 32
רש"י ד"ה אמר לי' 32
רש"י בא"ד ולר' יוסי ובא"ד ואוכל מטמא משקה ובא"ד ואני שמעתי 33
תד"ה וניתני 36
תד"ה לא לישתמיט 37
תוספות בא"ד אבל לרבינא 39
תד"ה שאין טומאת ידים במקדש 40
דף יט: 41
גמ' האי מחט מאי עבידתי' 41
תד"ה ונימא 43
תוספות בא"ד וגזירה ובא"ד ויש לומר וד"ה תרוייהו 45
דף כ. 47
רש"י ד"ה שרץ מטמא (ובא"ד והוא הדין) [ד"ה ואוכלין מטמאין] 49
תד"ה לא דיין שהן דכן 51
דף כ: 54
גמ' ר' אליעזר רמי תרומה אתרומה ומשני ותד"ה הא ר' שמעון 54
דף כא. 56
רש"י ד"ה אין הכרעת 56
תוספות ד"ה אין הכרעה 56

דף יז.

תד"ה רביעי בקדש

בסיוע ר' צבי לנגנר

[דף יז עמוד א] בד"ה רביעי בקודש כו' ועוד למה דחק שמואל לתרץ במה שנגע בכנפו לימא אל כל מאכל כו' עכ"ל לכאורה יש לדקדק ומאי קושיא דהא אצטריך לשמואל למימר במה שנגע בכנפו דהשתא ניחא דלא אשתבוש דאם יגע טמא נפש בכל אלה לא משמע דקאי אלא אמפורש בקרא דהיינו לחם ונזיד ויין ושמן דלא קאי אמאי שנגע בכנפו כפרש"י ושפיר קאמרי יטמא דהוה רק רביעי אבל אי הוה אמרינן לשמואל דאל כל מאכל דוקא הוה קאי בכל אלה גם אאל כל מאכל והוה נמי בטמא נפש חמישי ואמאי קאמרי יטמא והנראה שהתוס' לא ניחא להו לפרש דכל אלה לא קאי אמה שנגע בכנף דמשמע דאכל נגיעות שזכר בשרץ קאמר בכל אלה נגיעות אם יהיו בטמא נפש ועוד נראה להם דחוק לפי הסוגיא דשמעתין לפרש"י דפריך אלא לרב מ"ש הכא דאשתבש ומ"ש וכו' דהוה ס"ד דטמא נפש היינו טמא מת ולרבינא דקאמר התם רביעי והכא שלישי הוה טמא נפש מת גופיה דעיקר הקושיא ותירוצא חסר מן הספר וע"כ הנראה להם לפרש דודאי אם יגע טמא נפש בכל אלה אכל הנגיעות שזכר בשרץ קאי ולדברי המקשה נמי טמא נפש היינו מת גופיה ולהכי לשמואל ניחא דלא אישתבוש דמשרץ הוו כל הנגיעות חמישי וממת דהוה אבי אבות הטומאה הוי אותן הנגיעות עד רביעי אבל לרב דלא דרש מה שנגע בכנפו הוו כל נגיעות בשרץ רביעי ובמת שלישי וכיון דשניהם טמאין מדינא פריך אמאי אישתבוש גבי שרץ ברביעי ולא ידעי למימר שהוא טמא ובשלישי גבי מת הוו ידעי למימר שהוא טמא ומשני דבמת שהוא חמור הוו בקיאין ולא בטומאת שרץ ורבינא מתרץ דהוו בקיאין בשלישי ולא ברביעי ומזה הקשו התוס' שפיר למה דחק שמואל כו' לימא אל כל מאכל כו' ותו לא מידי ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) חגי א'
     - i) הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד ואל היין ואל שמן ואל כל מאכל היקדש
     - ii) ויענו הכהנים ויאמרו לא
   - ב) חגי ב'
     - i) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא
     - ii) ויענו הכהנים ויאמרו יטמא

טבלא א' שיטת רב			
	1	2	3
	חגי א' אמרו טהור ולא צדקו דבקושטא טמא הוא	חגי ב' בה"א טמא וצדקו	חגי ב' במסקנא לרבינא טמא וצדקו
אבי אבות			מת
אב	שרץ ("כנפו דקרא")	טמא מת	לחם
ראשון	לחם	לחם	נזיד
שני	נזיד	נזיד	יין
שלישי	יין	יין	שמן או מאכל
רביעי	שמן או מאכל	שמן או מאכל	

טבלא ב' -שטת שמואל						
	1	2	3	4	5	6
	חגי א' טהור וצדקו	חגי ב' טמא וצדקו	חגי א' לקושיית תוס' טהור וצדקו	חגי ב' לקושיית מהרש"א טמא ולא צדקו	חגי ב' לפי קושיות מהרש"א לרש"י	חגי ב' לפי קושיית תוספות כמבואר במהרש"א
אבי אבות						מת
אב	שרץ ("כנפו דקרא")	טמא מת	שרץ (כנפו דקרא)	טמא מת	טמא מת	לחם
ראשון	מה שנגע בכנף	לחם	לחם	לחם	מה שנגע בכנף	נזיד
שני	לחם	נזיד	נזיד	נזיד	לחם	יין
שלישי	נזיד	יין	יין	יין	נזיד	שמן
רביעי	יין	שמן או מאכל	שמן	שמן	יין	כל מאכל
חמישי	שמן או מאכל		כל מאכל	כל מאכל	שמן או מאכל	

2) הקדמה ב'

א) רביעי טמא בקדש אבל חמישי טהור בקדש

3) הקדמה ג'

א) כהנים ענו טהור או טמא לגבי מאכל או משקה האחרון בשרשרות טומאה דמבוארין להלן

4) גמרא כמבואר ברש"י

א) רב לחגי א' – טבלא א' טור 1

i) כהנים טעו באמרם טהור מפני ששרשרת דנגיעות לא הגיעה אלא לרביעי

ii) שים לב

(1) "שמן וכל מאכל" משמעו שמן **או** כל מאכל ואין משמעו **דוקא** כלומר דאין משמעו אשר יין נגע בשמן ושמן נגע במאכל

(2) דהרי

(א) אלו משמעו "דוקא" ויין נגע בשמן ושמן נגע במאכל אותו מאכל חמישי הוה

(ב) וצדקו כהנים ולא טעו באמרם דטהור הוא

ב) רב לחגי ב' – טבלא א' טור 2

i) "טמא נפש" משמעו אב הטומאה דטמא מת

ii) לא טעו כהנים באמרם טמא מפני

(1) ש"כל אלה" בחגי ב' משמעו אותו שרשרת דנטמא בחגי א'

(2) ושונה חגי ב' מן חגי א' רק בהא דבחגי א' נטמא לחם בשרץ ובחגי ב' נטמא לחם בטמא מת

ג) שמואל לחגי א' – טבלא ב' טור 1

i) כהנים לא טעו באמרם טהור מחמת דחגי ב' מוסיף "מה שנגע בכנף" לשרשרת ולכן מגיע שרשרת לחמישי שהוא טהור

ד) שמואל לחגי ב' – טבלא ב' טור 2

i) "בכל אלה" אין משמעו לכל השרשרת של חגי א' דמתחילה ב"מה שנגע בכנף" אלא מסתבר דמשמעו לחלק השרשרת דמתחיל ב"לחם" כיון דלחם הוא דבר מסוים הראשון שבשרשרת

ii) ונמצא דלא טעו כהנים באמרם טמא כיון דהשרשרת לא הגיעה אלא לרביעי בקדש

5) גמרא

א) קשיא לרב

i) למה טעו בחגי א' ולא טעו בחגי ב'

ב) תירוץ דרב נחמן

i) כהנים לא היו בקיאין באב הטומאה של טומאת שרץ בטבלא א' טור 1

ii) אבל בקיאין היו באב הטומאה של טמא מת בטבלא א' טור 2

ג) תירוץ דרבינא

i) חגי ב' בשרשרת דטבלא א' טור 3 משתעי – ולא בשרשרת דטבלא א' טור 2

ii) "טמא נפש" בחגי ב' אין משמעו אב הטומאה דטמא מת אלא משמעו טומאת מת עצמו שהוא אבי אבות הטומאה

(1) עכשיו

(א) כהנים לא היו בקיאין ברביעי לטומאה והלכך טעו בחגי א' בטבלא א' טור 1

(ב) בקיאין היו בשלישי לטומאה והלכך לא טעו בחגי ב' בטבלא א' טור 3

6) תוספות

א) קשיא לרש"י

i) במקום למימר לשמואל דחגי הוסיף שלב "מה שנגע" בחגי א'

ii) אמאי לא פירש רש"י דשמואל בחגי' א' אית לי' אשר ואל כל מאכל דוקא משמע כלומר דיין נגע בשמן ושמן נגע במאכל – כבטבלא ב' טור 3 – ודלכן מאכל חמישי הוא ומובן דצדקו כהנים באמרם טהור

7) מהרש"א

א) קשיא לקושיית תוספות

i) קבענו לרש"י

(1) אשר שמואל לגבי "בכל אלה" בחגי ב' בטבלא ב' טור 2

(א) סמיך אסברא למימר דאין משמעו אלא חלק שרשרת דחגי א' דמתחיל בלחם שהוא דבר מסוים ולא לכל השרשרת של חגי א' דמתחיל בבמה שנגע

(ב) והיינו טעמא דחגי ב' לא מגיע אלא לרביעי וטמא

ii) ברם

(1) אלו הי' מפרש רש"י אשר ואל כל מאכל דוקא ומוסיף שלב לשרשרת בחגי א' כבטבלא ב' טור 3

(2) לית סברא למימר אשר בחגי ב' ואל כל מאכל לאו דוקא הוא

(3) ונמצא אשר כל מאכל בחגי ב' חמישי הוא כבטבלא ב' טור 4 ותיקשי אמרם טמא

ב) תירוץ לבאר קושיית תוספות

i) הקדמה א'

(1) תוספות פליגי על סברא דרש"י וס"ל דכיון דשרשרת חגי א' לשמואל מתחיל בבמה שנגע מסתבר אשר אל כל אלה בחגי ב' נמי מתחיל בבמה שנגע כבטבלא ב טור 5

(2) ולכן על כל פנים צריכין לנמק הא דבחגי ב' לא הגיע השרשת לחמישי

ii) הקדמה ב'

(1) קשיא לרש"י

(א) רבינא במסקנא לא אמר אלא "הכא שלישי התם רביעי" ולא הזכיר הא דפירש רש"י טמא נפש משמעו מת עצמו

(ב) ונמצא דעיקר תירוצו חסר מן הספר

iii) מחמת קושיות הללו מסקי תוספות ככה שלא כרש"י

(1) מתחלת סוגיין כבר אסיק אדעתין אליבא דרב למיזל בשיטת טבלא א' טור 3 אשר שרשרת חגי ב' מתחיל במת עצמו ולא מגיע אלא לשלישי והיינו טעמא דלא איצטריך לגמרא בתירוצן לפרש דמדובר במת עצמו

(2) וכשהקשו בגמרא דכיון דטעו כהנים בחגי א' בטומאת שרץ אמאי לא טעו גם כן בחגי ב' אף לטומאה דמת עצמו

(א) תירץ רב נחמן דבקיאין היו בטומאה דמת עצמו דחגי ב' ולא היו בקיאין בטומאת שרץ דחגי א'

(ב) ותירץ רבינא דבקיאין היו בטומאת שלישי דחגי ב' ולא היו בקיאין בטומאת רביעי דחגי א'

iv) ונמצא

(1) דתוספות בטיב מקשי לשיטתם - ולא לשיטת רש"י - אשר לא איצטריך למה שנגע לשמואל בחגי א' אלו ואל כל מאכל משמעו דוקא ודלכן מאכל חמישי הוא וטהור כבטבלא ב' טור 3

(2) דאין להקשות אשר למהלך זו אף בחגי ב' יגיע שרשרת לחמישי

(3) דהרי שרשרת חגי ב' מתחיל במת עצמו ולא מגיע אלא לרביעי כבטבלא ב' טור 6

בא"ד ונקט סדר כנף

בא"ד ונקט סדר כנף כו' דלא בעי למנקט שיעשה כיוצא בו ולשמואל דייק מדכתיב בכנפו כו' עכ"ל וצ"ל מה שנגע בכנף היינו משקה דאי הוה כלי לא היה נטמא מן הכנף שנגע בשרץ דאין כלי נטמא אלא מאב הטומאה ומאכל נמי לא הוה דא"כ עושה כיוצא בו דהלחם נגע בו ודו"ק:

רש"י ד"ה וללוי

בפרש"י בד"ה וללוי דתני כו' שבתחלה שאלם על הסדר וא"ל כו' ולבסוף שאלם אם יגע הטמא עצמו בכל אלה כלומר או בזה וכו' עכ"ל פירושו דחוק דהא תלמודא סתמא קאמר דנגעי כולהו בראשון משמע בין מתחלה ובין בסוף וע"ק למה שאלם בשרץ על הסדר ובמת או בזה או בזה וע"ק כיון דמתחלה לא שאלם אלא אם המשקה שלישי מטמא אחרים שהרי על זה השיבו לו לא יטמא מאי אריא דשאלם על משקה שלישי אפילו משקה ראשון ושני נמי דכה"ג פריך לשמואל וע"ק לישנא דנגעי בראשון לא משמע בטמא עצמו ולולי פרש"י היה נראה לפרש דודאי לא שאלם בנגעי בשרץ או במת גופיה דזה מפורש בקרא גבי שרץ כתיב מכל האוכל וגו' אלא שאלם בין בשרץ ובין במת דנגעי דכולהו בראשון דהיינו על השני שאינו מפורש בקרא וקא"ל אינהו גבי שרץ לא יטמא וגבי מת יטמא משום דהוו בקיאי וידעי בטומאת מת ולא הוו בקיאי בטומאת שרץ כדאמרי' לעיל לרב ודו"ק:

1) הקדמה
   - א) חגי א'
     - i) הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיד ואל היין ואל שמן ואל כל מאכל היקדש
     - ii) ויענו הכהנים ויאמרו לא
   - ב) חגי ב'
     - i) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא
     - ii) ויענו הכהנים ויאמרו יטמא
2) גמרא
   - א) לוי אית לי' דמשקי דבי מדבחיא – כגון דם מים יין ושמן – מקבלי טומאה דאורייתא אבל לא מטמאי אחרים
   - ב) שאלה
     - i) האיך מנמק לוי לשאלות חגי
   - ג) תשובה
     - i) "דנגעי כולהו בראשון"
3) רש"י – ביאור
   - i) בחגי א' שאל חגי אלו יין שלישי מטמא שמן לרביעי וצדקו כהנים באמרם טהור מחמת דיין לא מטמא לשמן
   - ii) בחגי ב' שאל חגי אלו ראשון מטמא בין יין בין שמן וצדקו כהנים באמרם טמא
4) מהרש"א
   - א) ארבע קושיות על שיטת רש"י
     - i) קשיא א'
       - (1) בגמרא משמע אשר בין בחגי א' בין בחגי ב' מדובר בראשון דנגע בין ביין בין בשמן
     - ii) קשיא ב'

(1) אלו שונה חגי א' וחגי ב' בהא דבחגי ב' נטמאו יין ושמן ביחד

(2) למאי נפקא מינה דחגי א' בטומאת שרץ משתעי וחגי ב' בטמא לנפש משתעי

iii) קשיא ג'

(1) בחגי א' אף אלו יין ראשון הי' לא הי' מטמא לשמן מחמת דלוי אית לי' דיין אפילו ראשון לא מטמא אחרים

iv) קשיא ד'

(1) בחגי ב' למה מדגישין בגמרא שנטמאו יין ושמן בראשון

(2) הרי מכל שכן דהיו טמאין אם נטמאו באב הטומאה

ב) תירוץ

i) הי לך שיטה חדשה דלא כפירוש רש"י

ii) לוי אומר

(1) מידע ידעי כהנים דמשקין מחמת שרץ נעשין ראשון לטומאה מדאורייתא על סמך "יטמא" בויקרא יא' לד'

iii) חגי בשאלותיו כוון לברר אי ידעי כהנים דמשקין נעשין שניים מדאורייתא

(1) בחגי א' בשרשרת שהתחילה בשרץ שטימא לראשון שחזר וטימא ליין ושמן ביחד

(2) ובחגי ב' בשרשרת שהתחילה בטמא מת ובסוף נטמאו יין ושמן יחד ע"י ראשון

iv) בשום אחד משאלותיו לא משתעי חגי בשלישי או רביעי

v) עכשיו

(1) טעו כהנים בחגי א' דלא היו בקיאין בטומאת שרץ ולא ידעו אשר שרשרת טומאה דמתחילה בשרץ יכולה לגרום משקין שני

(2) לא טעו כהנים בחגי ב' דהיו בקיאין בטומאת מת וידעו אשר שרשרת טומאה דמתחילה בטומאת מת יכולה לגרום משקין שני

דף יז:

גמ' והא ר' שמעון

[דף יז עמוד ב] גמ' והא ר"ש דאמר טומאת משקין דאורייתא כו' לאוכלין טמאין וה"ק ר"ש בכלים כו' לכאורה לא הוה צריך להך ברייתא דלעיל דאמר טומאת משקין דאורייתא דמהך ברייתא מוכח שפיר דאי הלכתא היא מ"ל בכלים מ"ל בקרקע וי"ל דאי מהך ברייתא לחוד ה"א דטומאת משקין לאו דאורייתא אלא מדרבנן גזרו על טומאת משקין ובכלים לא חלקו בין פנים לחוץ ובקרקע כיון דראוי למקוה לא גזרו ביה מבפנים אבל אי טומאת משקין מבחוץ דאורייתא ומבפנים הלכתא גמירי לה דהוה דכן לא ה"ל לרבנן לגזור טומאה משום בפנים לחוד ובכלים דמ"ל כלים ומ"ל קרקע ודו"ק:

1) הקדמה א'

א) בפנים משמעו במקדש

ב) בחוץ משמעו חוץ למקדש

2) הקדמה ב'

א) רביעית מים בקרקע אינו מקבל טומאה דאורייתא מחמת דראוין למקוה דאורייתא

ב) רבנן גזרו אשר "רביעית מים" בקרקע בחוץ מקבל טומאה אבל לא גזרו דרביעית מים בקרקע בפנים מקבל טומאה

ג) ברייתא א' בדף טז.

i) ר' שמעון אית לי' דטומאת משקין דאורייתא

ד) ברייתא ב'

i) ר' שמעון אית לי' מים בכלים טמאין בין בפנים בין בחוץ ורביעית מים בקרקע טמאין בחוץ ולא בפנים

3) גמרא

א) רב פפא

i) משקין טהורין בפנים משום הלכה למשה מסיני

ב) קשיא

i) ר' שמעון – דבברייתא א' קתני דאית לי' דטומאת משקין דאורייתא ודאית לי' נמי להלכות דברייתא ב' – לא יתכן דאזיל בשיטת רב פפא אשר משקין טהורין בפנים משום הלכה למשה מסיני

ii) והיינו טעמא

(1) דהגם דנייחא לן אשר לר' שמעון כלים טמאין בחוץ כיון דטומאת משקין דאורייתא ובחוץ ליכא הלכה למשנה מסיני דמטהר כלים בחוץ

(2) מכל מקום

(א) לנמק הא דכלים טמאין בפנים איצטריך לן למימר דרבן גזרו אשר כלים טמאין בפנים

(3) ותיקשי

(א) דמסתבר דרבנן לא היו טורחין למיגזר לכלים בפנים ובקרקע לחוץ מבלי למיגזר נמי לקרקע בפנים

(ב) דמה לי כלים מה לי קרקע

4) מהרש"א

א) קשיא

i) מצינן להפריך להך דרב פפא אף מבלי ברייתא א' דמדין ברייתא ב' גופה תיקשי ככה

(1) קשיא

(א) מוכרח דבברייתא ב' אית לי' ר' שמעון דטומאת משקין דאורייתא

(ב) דאי לאו הכי מוכרח דכלים טמאין בין בפנים בין בחוץ מגזירה דרבנן

(ג) ותיקשי דמסתבר דרבנן לא היו טורחין למיגזר לכלים בפנים מבלי למיגזר נמי לקרקע בפנים דמה לי כלים מה לי קרקע

ii) והשתא דקבענו אשר מוכרח מברייתא ב' דר' שמעון אית לי' דטומאת משקין דאורייתא מצינו להקשות לרב פפא אותה קושיא דמקשין לי' מברייתא א' דר' שמעון

ב) תירוץ

i) ברייתא ב' מציא סביר דטומאת משקין לאו דאורייתא וטרחי רבנן למיגזר בכלים בפנים – הגם דלא גזרו נמי לקרקע בפנים – כיון דכבר איצטרכי למיגזר בחוץ בכלים

ג) קשיא

i) אם כן אף לקושיא דגמרא מברייתא א' יתרץ רב פפא ככה

(1) בקושטא טומאת משקין דאורייתא ודלכן אי לאו גזירה דרבנן היו כלים טהורין בפנים משום הלכה למשה מסיני

(2) וכלים טמאין בחוץ מדאורייתא דלדידהו ליכא הלכה למשה מסיני

(3) וטרחי רבנן למיגזר לכלים בפנים כיון דאיצטריך להו למיגזר נמי בקרקע בחוץ

ד) תירוץ

i) לא נייחא לן למימר

(1) דטרחו רבנן למיגזר לכלים בפנים ולא לקרקע בפנים

(2) אלא אלו טרחו נמי למיגזר לכלים בחוץ

רש"י ד"ה ארב פפא

בפרש"י בד"ה אר"פ כו' ובד"ה אבל דם אין בו חילוק כו' דטומאה דידיה דאורייתא כו' עכ"ל אבל התוס' כתבו בדם יש לטהר טפי אפילו בכלים דדם קדשים לא איתקש למים כו' עכ"ל ע"ש וצ"ל לדעת רש"י דלא איתקש דם קדשים למים אלא לענין הכשר ולא לענין טומאה ואין ללמוד טומאה מהכשר וק"ל:

תוספות ד"ה אלא

תוס' בד"ה אלא דהוו כו' וריקן נמי משמע שלא היה בו כלום כו' עכ"ל ר"ל ואפילו כולו שאוב אינו פסול אלא מדרבנן וק"ל:

דף יח.

תוספות ד"ה לא מצינו

[דף יח עמוד א] תוס' בד"ה לא מצינו כו' ואית ספרים דל"ג לקמן ולשון כו' עכ"ל ר"ל דל"ג לקמן כל האי סוגיא יטמא דאינו עושה כיוצא בו מהכא נפקא מהתם נפקא כו' וק"ל:

תד"ה רבינא ורש"י ד"ה ואי סלקא דעתך

בד"ה רבינא אמר כו' תרי זימני ל"ל למעוטי שאין טומאה עושה כו' עכ"ל משום דלכאורה אף על גב דכתיבי תרי זימני יטמא אימא דיטמא דגבי אוכל ודאי דוקא לטמא משקה הוא מדכתיב גביה טמא הוא ואין טומאה עושה כיוצא בו אבל יטמא דגבי משקה אימא בין לטמא אוכל ובין לטמא משקה הוא ואהכי קאמרי דא"נ הוה כתיב חד יטמא בתרווייהו הוה אמינא דגבי אוכל אינו אלא לטמא משקה ולא לטמא אוכל מדכתיב טמא הוא ומדכתיב תרי זימני יטמא הוה כמו ריבוי אחר ריבוי ואינו אלא למעט דאין טומאה עושה כיוצא בו אף במשקה דבאוכל לא צריך קרא דמטמא הוא נפקא וק"ל:

בפרש"י בד"ה ואי ס"ד האי יטמא כו' ומדאיצטריך למעוטי אוכל מכלל דמשקין מטמא עכ"ל הכא דדריש יטמא יטמא לא צריך למדאצטריך אלא מדכתיב הוא טמא ואין עושה כיוצא בו ע"כ יטמא יטמא דכתיב גבי אוכל לטמא משקין קאתי וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) ויקרא יא' לג'
     - i) וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא
   - ב) המשך בפסוק לד'
     - i) רישא
       - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
     - ii) סיפא
       - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
   - ג) ויקרא יא' לח'
     - i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם
2) הקדמה ב'
   - א) שים לב דרישא דפסוק לד' קאי באוכלין ודסיפא דפסוק לד' קאי במשקין
3) הקדמה ג'
   - א) ר' עקיבא דורש יטמא דרישא בפתח צירי ללמד אשר ככר שני שנטמא באויר כלי חרס עושה שלישי בחולין
   - ב) ר' עקיבא אליבא דר' יוסי דורש יטמא דסיפא בפתח צירי למילף אשר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא
4) גמרא
   - א) שאלה
     - i) האם מצינן למימר לר' עקיבא דהאי יטמא דסיפא דקאי במשקין לאגמורי אתא אשר משקין מטמאי משקין ולא לאגמורי דמשקין מטמאין אוכלין
   - ב) תשובה דרב פפא כמבואר בתוספות ד"ה לא מצינו
     - i) אין טומאה עושה כיוצא בו דכתיב בפסוק לח' "טמא הוא" ללמד דהוא טמא ואין כיוצא בו טמא
   - ג) תירוץ דרבינא אשר יבואר להלן במהרש"א

i) אף מגופי' דקרא מצינן למילף

(1) דאי ס"ד אשר יטמא דסיפא לאגמורי אתא אשר משקין מטמאי בין אוכלין בין משקין לא לכתוב בקרא אלא חד יטמא

(2) תרי זימני למה לי

(3) אלא יטמא דרישא לטמא טומאת משקין יטמא דסיפא לטמא טומאת אוכלין

5) מהרש"א ד"ה רבינא

א) הקדמה לביאור תוספות

i) שלא כרב פפא דיליף מן טמא הוא אשר בין אוכלין בין משקין אין מטמאין כיוצא בהן

ii) רבינא אית לי'

(1) דכיון דטמא הוא כתיב לגבי "כל זרע" דהיינו אוכלין

(2) מוכרח אשר דיוק דהוא טמא מילף דיקא לגבי אוכלין דאין טמא עושה כיוצא בו

ב) ולכן מקשין תוספות לרבינא

i) נימא

(1) דיטמא דרישא דקאי באוכלין על כרחך לאגמורי אתא אשר אוכלין מטמאי למשקין כיון דכבר למדנו מן טמא הוא אשר אין אוכל מטמא אוכל

(2) אבל יטמא דסיפא דקאי במשקין נימא דאתיא למילף דמשקין מטמאין בין אוכלין בין משקין

ג) ומתרצי

i) למילף ככה סגי הי' למיכתב חד יטמא דמספיק

(1) בין לאוכלין ללמד דמטמאי משקין דיקא כיון דמן טמא הוא כבר למדנו דלא מטמאי אוכלין

(2) בין למשקין ללמד דמטמאי אחרים בין אוכלין בין משקין

ii) וכיון דאין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט יטמא דסיפא יתורא הוא למעט דאין טומאה עושה כיוצא בו אף במשקין ולכן מוכרח דאינן מטמאין אלא אוכלין

6) רש"י בד"ה ואי סלקא דעתך כמבואר במהרש"א

א) "מדאיצטריך "טמא הוא" למילף לאוכלין דאין טומאה עושה כיוצא בו

ב) מצינן למידק אשר טמא הוא משמעו דאוכלין מיהת מטמא משקין

7) מהרש"א ד"ה ואי סלקא דעתך

א) אכן לרבינא לא איצטריך דיוק זה דכבר יליף דאוכלין מטמא משקין מן יטמא דרישא וקסמיך על טמא הוא דיקא למילף אשר אוכלין לא מטמאי אוכלין

ב) והך דיוקא דרש"י לא איצטריך אלא למאן דלא דריש יטמא דרישא ללמד דאוכלין מטמא משקין

תד"ה ומה כלי

בד"ה ומה כלי כו' משקין הבאין מחמת אוכל לא יטמא אוכל כו' עכ"ל וכגון שאוכל ראשון נגע בשרץ גופיה דאי בכלי הוה אוכל שני והמשקה שלישי והאוכל רביעי ובחולין קיימינן דלא אתי לידי רביעי וק"ל:

דף יח.

תוספות בא"ד אבל

בא"ד אבל מה שאין אוכל מטמא אוכל היינו לפי שאין עושה כיוצא בו כו' עכ"ל הכא שייכא הך פירכא משום דעיקר דינא הוא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו והיינו עיקר דינא ממה שאינו אוכל מטמא אוכל וכן ממה שאין משקין מטמא משקה אבל לקמן דעביד ק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין כו' לא שייך הך פירכא דמה שאין אוכל מטמא אוכל היינו לפי שאינו עושה כיוצא בו משום דעיקר דינא ממשקה הוא שהיא תחלת דינא ולא מסוף דינא ממה שאין אוכל מטמא אוכל וליכא למפרך התם אלא כדפרכינן דאימא אוכל חמור ומשקה קיל ודו"ק:

ודע דבההוא ק"ו דלקמן דאין אוכל מטמא כלי ומה משקה שמטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל כו' כתב בעל המאור וא"ת א"כ אוכל נמי לא יטמא את המשקה מק"ו ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא משקה אוכל שאינו מטמא אוכל א"ד שלא יטמא משקין יש להשיב ולטעמיך משקה נמי לא יטמא אוכל מהאי ק"ו ומה אוכל שמטמא כו' וא"כ אין אוכל מטמא [כלום] ולא משקה מטמא [כלום] ואזל ליה מדרש יטמא יטמא אלא כו' עכ"ל ואין דבריו מבוררים דאם נימא דחד מהני ק"ו איכא למיעבד ולאוקמא דרשה דיטמא יטמא את הכלי ולסתור ק"ו דלעיל ה"נ איכא לקיומי הני תרתי ק"ו ויטמא יטמא דתרווייהו היינו לטמא כלי אלא הנראה ליישב לשיטת התוס' דק"ו דלעיל שלא לטמא כלי אלים דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו וא"כ ע"כ יטמא דאוכל לטמא משקה ויטמא דמשקה לטמא אוכל ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) ויקרא יא' לג'
     - i) וכל כלי חרס אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא
   - ב) המשך בפסוק לד'
     - i) רישא
       - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
     - ii) סיפא
       - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
   - ג) ויקרא יא' לח'
     - i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם
2) הקדמה ב'
   - א) שים לב דרישא דפסוק לד' קאי באוכלין מחמת כלי וסיפא קאי במשקין מחמת כלי
3) הקדמה ג'
   - i) ר' עקיבא דורש יטמא דרישא בפתח צירי ללמד אשר ככר שני אוכלין מטמאי משקין
   - ii) ר' עקיבא אליבא דר' יוסי דורש יטמא דסיפא בפתח צירי למילף אשר משקין מטמאי אוכלין
4) הקדמה ד'

א) כלי אב הטומאה מטמא כלי לעשותו ראשון

ב) כלי ראשון אינו מטמא כלי לעשותו שני

5) הקדמה ה'

א) משקין לא מטמאי כלים דאורייתא

6) גמרא כמבואר במהרש"א

א) קשיא

i) קבענו לעיל לר' עקיבא דיטמא דסיפא אתא למילף דמשקין מחמת כלי מטמאי דיקא אוכלין כיון דליכא למימר דמטמאי משקין

ii) ותיקשי דמיהת נימא דיטמא דסיפא אתא למילף דמשקין מחמת כלי מטמאי בין אוכלין בין כלים

ב) תירוץ

i) ק"ו א' מוכיח דמשקין מחמת כלי אינן מטמאין כלי

קל וחומר א'
ומה כלי ראשון שמטמא משקין
אין מטמא כלי
משקין מחמת כלי ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין
מכל שכן שאינן מטמאין כלי **דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו**

2) תוספות כמבואר במהרש"א בא"ד אבל

א) קשיא

	א'	ב'	ג'
א'	ומה כלי ראשון שמטמא משקין	ומה אוכל שמטמא משקין	ומה משקין שמטמאין אוכלין
ב'	אין מטמא כלי	אין מטמא אוכל לפי שאין עושה כיוצא בו	אינן מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו
ג'	**משקין מחמת כלי** ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין	**משקין שאינן מטמאי משקין** לפי שאין עושה כיוצא בו	**אוכלין שאינן מטמאי אוכלין** לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	מכל שכן שאינן מטמאין כלי **דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו**	מכל שכן שאוכלין מחמת משקין אינן מטמאין משקין **דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו**	מכל שכן שמשקין מחמת אוכלין אינן מטמאין אוכלין **דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו**

i) אין הכי נמי אשר מן דרשות דר' עקיבא ילפינן דאוכלין מטמאי משקין ואשר משקין מטמאי אוכלין

ii) ברם במהלך קל וחומר א' דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

(1) נילף מקל וחומר ב'

(א) שאוכלין הבאין מחמת משקין אינן מטמאין משקין

(ב) דאינו דין שיהא אוכלין הבאין מכח משקין חמור ממנו

(2) ונילף מקל וחומר ג'

(א) שמשקין הבאין מחמת אוכלין אינן מטמאין אוכלין

(ב) דאינו דין שיהא משקין הבאין מכח אוכלין חמור ממנו

ב) תירוץ

i) קל וחומר א' אלים

(1) דקולא דכלי ראשון דאינו מטמא כלי תוצאה היא מקלישת טומאתו בדרגת ראשון לטומאה

(2) והא ראי' דכלי אב הטומאה אכן מטמא כלים

ii) משא"כ בקל וחומר ב' וקל וחומר ג' דמופרכין

(1) דאי יכולתו דאוכל לטמא אוכל ואי יכולתו דמשקין לטמא משקין לאו תוצאה היא מקלישת טומאתן אלא מכח דרוש מיוחד דאין טומאה עושה כיוצא בו

3) המשך דגמרא

א) שאלה

i) לר' עקיבא דדריש אשר יטמא דרישא מילף דאוכלין מחמת כלי מטמאי משקין

ii) תיקשי דדלמא לאורויי אתא גם כן אשר אוכלין מחמת כלי מטמאי כלי

ב) תשובה

i) ק"ו ד' מוכיח דאוכלין לא מטמאין כלי

	ד
א'	ומה משקין מחמת כלי שמטמאין אוכלין
ב'	אינן מטמאין כלי כמבואר בק"ו א'
ג'	**אוכלין שאינן מטמאי אוכלין** לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	אינו דין שאינן מטמאין כלי

4) רש"י בד"ה משקה מטמא אוכל בעמוד ב'

א) מצינן נמי למיסמך על קל וחומר א2 דאף היא אלים כעין קל וחומר א'

	קל וחומר א'	קל וחומר א2
א'	מה כלי ראשון שמטמא משקין	מה כלי ראשון שמטמא אוכלין
ב'	אין מטמא כלי	אין מטמא כלי
ג'	**משקין מחמת כלי** ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין	**אוכלין מחמת כלי** ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין
ד'	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

5) המשך דגמרא

א) פירכא לקל וחומר ד'

ד'
ומה משקין מחמת כלי שמטמאין אוכלין
אינן מטמאין כלי כמבואר בק"ו א'
אוכלין שאינן מטמאי אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
אינו דין שאינן מטמאין כלי

i) אמאי אמרת אשר אוכלין מחמת כלי קיל לגבי משקין מחמת כלי מחמת דאוכלין אינו מטמאין אוכלין

ii) נימא דחמור מפני דמשקין אינן מטמאין משקין

6) מהרש"א ד"ה אבל

א) קשיא

i) אמאי לא מפריכין לקל וחומר ד' באותה פירכא דהפריכו לקל וחומר ב' וקל וחומר ג'

ii) דהיינו דאי יכולתו דאוכל לטמא אוכל לאו תוצאה היא מקלישת טומאתו אלא מכח דרוש מיוחד דאין טומאה עושה כיוצא בו

	א'	ב'	ג'	ד'
א'	ומה כלי ראשון שמטמא משקין	ומה אוכל שמטמא משקין	ומה משקין שמטמאין אוכלין	ומה משקין מחמת כלי שמטמאין אוכלין
ב'	אין מטמא כלי	אין מטמא אוכל לפי שאין עושה כיוצא בו	אינן מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו	אינן מטמאין כלי כמבואר בק"ו א'
ג'	**משקין מחמת כלי** ראשון דקילי טפי דמכח כלי באין	**משקין שאינן מטמאי משקין** לפי שאין עושה כיוצא בו	**אוכלין שאינן מטמאי אוכלין** לפי שאין עושה כיוצא בו	**אוכלין שאינן מטמאי אוכלין** לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	מכל שכן שאינן מטמאין כלי דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שאוכלין מחמת משקין אינן מטמאין משקין דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	מכל שכן שמשקין מחמת אוכלין אינן מטמאין אוכלין דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו	אינו דין שאינן מטמאין כלי

ב) תירוץ מהרש"א – חלק א'

i) לקל וחומר ב'

(1) עיקר דינא דידי' מבוסס על חלק ג' וחלק ד' דמשקין קיל כיון דלא מטמאי משקין ולכן מוכרח בחלק ד' דאוכלין מחמת משקין לא מטמא משקין מסברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

(2) וכיון דחלק ג' שהוא מעיקר דינא מבוסס על לימוד מקרא חלה עליו פירכא דתוספות דליכא הוכחה אשר משקין קיל וחלק ד' מופרכת מאילי'

ii) וכן לקל וחומר ג'

(1) עיקר דינא דידי' מבוסס על חלק ג' וחלק ד' דאוכלין קיל כיון דלא מטמאי אוכלין ולכן מוכרח בחלק ד' דמשקין מחמת אוכלין לא מטמאי אוכלין מסברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

(2) וכיון דחלק ג' שהוא מעיקר דינא מבוסס על לימוד מקרא חלה עליו פירכא דתוספות דליכא הוכחה אשר אוכלין קיל וחלק ד' מופרכת מאילי'

ג) תירוץ מהרש"א – חלק ב'

i) מה שאין כן קל וחומר ד' דאינו מבוסס על סברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו אלא קל וחומר רגיל הוה אשר מעביר עיקר דין בחלק ב' מן החמור לקל

(1) ונהי דקל וחומר ד' איצטריך לחלק ג' להוכיח אשר אוכלין קיל לגבי משקין מכל מקום

(א) כיון דחלק ג' דקל וחומר ד' אינו עיקר דינא לא חלה עליו פירכא דתוספות

(ב) ולכן' אין להפריך קל וחומר ד' אלא בפירכא דגמרא דמייתינן לה לעיל

7) בעל המאור מובא במהרש"א

א) הקדמה

i) ראשית

(1) שלא כמהרש"א דלפי הבנתו מקשי בגמרא

(א) מנלן דמשקין מטמאי אוכלין אבל אינן מטמאי כלים

(ב) ומנלן דאוכלין מטמאי משקין אבל אינן מטמאי כלים

(2) לפי הבנת בעל המאור

(א) ראשית

(i) יטמא דסיפא מצי למילף או דמשקין מטמאי אוכלין או דמשקין מטמאי כלים אבל לא מצי למילף תרוייהו

(ii) ומקשי בגמרא דנימא אשר יטמא דסיפא מילף דמשקין מטמאי כלי ולא מופנה למילף דמשקין מטמאי אוכלין

(iii)ומתרצי דמחמת קל וחומר א' לא יתכן דמשקין מטמאי כלי

(ב) וכעין זה

(i) יטמא דרישא מצי למילף או דאוכלין מטמאי משקין או דאוכלין מטמאי כלים אבל לא מצי למילף תרוייהו

(ii) ומקשי בגמרא דנימא אשר יטמא מילף דאוכלין מטמאי כלי ולא מופנה למילף דאוכלין מטמאי משקין

(iii)ומתרצי דסמכינן על קל וחומר ד' למילף דלא יתכן דיטמא דרישא מלמד דאוכל מטמא כלי ולכן מופנה אותו יטמא ללמד דאוכלין מטמאי משקין

ב) קשיא דבעל המאור

i) נימא בהיפוך אשר מכח קל וחומר ה' לא יתכן דיטמא דרישא מלמד דאוכל מטמא משקין ולכן מופנה אותו יטמא ללמד דאוכלין מטמא כלי

ה'
ומה משקין שמטמאין אוכלין
אינן מטמאין משקין לפי שאין עושה כיוצא בו
אוכלין שאינן מטמאי אוכלין לפי שאין עושה כיוצא בו
כל שכן שאינן מטמאי משקין

ii) שים לב

(1) אשר שלא כקל וחומר ג' דתוספות דלא נחית אלא למשקין מחמת אוכלין ואשר סמיך על סברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

(2) קל וחומר ה' דבעל המאור

(א) נחית לעצם דין של אוכלין מטמאי משקין כדי שתהא יטמא דרישא מופנה ללמד דאוכלין מטמא כלי

(ב) ואינו מבוסס על סברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

ג) תירוץ

i) אי דרשינן הכי

ii) מוכרחין נמי לקבוע אשר מכח קל וחומר ו' לא יתכן דיטמא דסיפא מלמד דמשקין מטמאי אוכלין

iii) ולא ישאר לנו שום דין למילף מן יטמא דסיפא

	ו'
א'	ומה אוכל שמטמא משקין
ב'	אין מטמא אוכל לפי שאין עושה כיוצא בו
ג'	**משקין שאינן מטמאי משקין** לפי שאין עושה כיוצא בו
ד'	כל שכן שאינן מטמאי אוכלין

i) שים לב

(1) אשר שלא כקל וחומר ב' דתוספות דלא נחית אלא לאוכלין מחמת משקין ואשר סמיך על סברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

(2) קל וחומר ו' דבעל המאור

(א) נחית לעצם דין של משקין מטמאי אוכלין כדי שתהא יטמא דסיפא מופנה ללמד דמשקין מטמא כלי

(ב) ואינו מבוסס על סברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו

2) מהרש"א

א) קשיא לתירוצו דבעל המאור

i) כמו דנייח לי' לבעל המאור אשר יטמא דרישא מלמד דאוכל מטמא כלי כמו כן מצינן לאוקמא ליטמא דסיפא ללמד אשר משקין מטמאי כלי

ב) תירוץ לקושיית בעל המאור

i) קל וחומר א' וקל וחומר א2 מבוססין על סברא דאינו דין שיהא הבא מכחו חמור ממנו ולכן אלימי הן לגבי קל וחומר ה' וקל וחומר ו'

ii) השתא

(1) אין למיסמך על קל וחומר ה' וקל וחומר ו' למילף אשר אוכלין לא מטמאי משקין ואשר משקין לא מטמאי אוכלין

(2) דהרי לשיטת בעל המאור כתוצאה מן דינין אלו

(א) הוינא ילפינן מן יטמא דרישא אשר אוכלין מטמאי כלי והוה ילפינן מן יטמא דסיפא דמשקין מטמאי כלי

(ב) בניגוד לקל וחומר א' וקל וחומר א2 דאלימי

דף יח:

תד"ה ולאו מק"ו קאתי ובא"ד ויש לומר

[דף יח עמוד ב] בד"ה ולאו מק"ו כו' ומה אוכל הבא מחמת שרץ מטמא משקין כו' עכ"ל דאוכל הבא מחמת שרץ אפילו לטמא משקין לאו מק"ו קאתי אלא מדכתיב גביה טמא הוא כמ"ש לפרש"י וה"ה דמצי למיעבד ק"ו הכי ומה אוכל שאינו מיטמא מאוכל מיטמא משרץ לטמא משקין כ"ש משקין שמיטמאין מאוכל שיהיו מיטמאין משרץ גופיה לטמא אפי' אחרים וק"ק דמצי למעבד ק"ו בפשיטות טפי ומה אוכל שאינו עלול מיטמא משרץ משקין דעלולין כדלקמן לא כ"ש שיטמאו משרץ ויש ליישב:

בא"ד וי"ל דע"כ אין אוכל מטמא כלי כו' מק"ו דמשקין הבאין מחמת כלי שמטמא אוכל ואין מטמא כלי כו' עכ"ל היינו מק"ו דלעיל ובפשיטות טפי איכא למעבד ק"ו דאין אוכל אפילו בא מחמת שרץ מטמא כלי ומה כלי שמטמא אוכל אינו מטמא כלי כו' כמ"ש התוס' לקמן אלא דאין זה מספיק דהא תלמודא לא עביד האי ק"ו אבל האי ק"ו שכתבו התוס' ודאי דתלמודא עביד לה דקאמר ומה משקה שמטמא אוכל אינו מטמא כלים כו' והיינו משקה הבאין מחמת כלי דמטמא אוכל ואינו מטמא כלי מק"ו דלעיל אוכל אפילו בא מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל מדכתיב גביה טמא הוא אינו דין שלא יטמא כלי ודו"ק:

א'	ג'	ד'	ה'	ו'	ז'	ח'
כלי שמטמא משקין	משקין **מחמת כלי** שמטמאי אוכל	משקין מחמת כלי	אוכל הבא מחמת שרץ	כלי ראשון שמטמא אוכל	אוכל שאינו נטמא מאוכל	אוכל שאינו עלול ליטמא
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי מכח קל וחומר א'	נטמאו ומטמאי מדכתיב יטמא אבל לא מטמאין כלים מכח ק"ו א'	מטמא משקין לטמאות מדכתיב טמא הוא	אין מטמא כלי	נטמא משרץ לטמא משקין מדכתיב טמא הוא	נטמא משרץ לטמא משקין מדכתיב טמא הוא
משקין מחמת כלי	**אוכל אפילו בבא מחמת שרץ** שאינו מטמא אוכל דכתיב טמא הוא	**משקין הבאין מחמת שרץ**	**שרץ גופי'**	**אוכל בין מחמת כלי בין מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל**	**משקין שמיטמאין מאוכל**	**משקין שעלולין ליטמא**
אינו דין שאינן מטמאי כלי הגם דנטמאין ומטמאין מדכתיב יטמא	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו ומטמאי **אבל דיו דלא מטמאין כלים**	כ"ש שמטמא אוכל לטמאות **אפילו כלי דליכא דיו**	אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שמיטמאי משרץ לטמאות	אינו דין שמיטמאי משרץ לטמאות **אפילו כלי דליכא דיו**

1) הקדמה א'
   - א) ויקרא יא' לד'
     - i) רישא
       - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
     - ii) סיפא
       - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
   - ב) ר' עקיבא דורש
     - i) לרישא דקרא בפתח צירי למילף דאוכל שני מחמת כלי מטמא אחרים

ii) ולסיפא דקרא בפתח צירי למילף דמשקין מחמת כלי מטמא אחרים

2) הקדמה ב'

א) אוכל מחמת שרץ טמא ומטמא דכתיב "וכי יתן מים על זרע... טמא הוא לכם"

3) הקדמה ג'

א) קל וחומר א' מילף אשר משקין מחמת כלי לא מטמאי כלי

4) גמרא

א) קל וחומר ד' מילף

i) דכיון דמשקין שנטמאו בכלי שנטמא בשרץ

ii) נטמאין ומטמאין אוכלין על סמך דרוש מן "יטמא" אבל לא מטמאי כלי על סמך קל וחומר א'

iii) כל שכן דמשקין שנטמאו בשרץ נטמאין ומטמאין אוכלין

iv) אבל מטעם דיו לא מטמאי כלי

5) תוספות ד"ה מאי לאו

א) קשיא

i) נילף דמשקין מחמת שרץ נטמאין ומטמאין מן קל וחומר ה' דמבוסס על הא דאוכלין מחמת שרץ מטמאין משקין מדכתיב טמא הוא

ii) וכיון

(1) דקל וחומר ה' אינו מבוסס על משקין מחמת כלי אלא על "טמא הוא"

(2) ליכא דיו ומצינו למילף דמשקין מחמת שרץ מטמאי נמי כלי

6) מהרש"א ד"ה ולאו

א) תוספות מצי נמי להקשות דנילף אשר משקין מחמת שרץ נטמאין ומטמאין מן קל וחומר ז' וקל וחומר ח' דאף הן מבוססין על טמא הוא וליכא דיו

7) המשך תוספות בא"ד דעל כרחך כמבואר בתוספות בא"ד ויש לומר

א) תירוץ

i) היינו טעמא דליכא למיסמך על קל וחומר ה' למילף דאוכל מחמת שרץ מטמאי כלי

ii) דמן קל וחומר ג' מוכרח אשר אוכל אפילו בבא מחמת שרץ לא מטמא כלי

8) מהרש"א בא"ד ויש לומר

א) קשיא

i) אמאי לא סמכי תוספות על קל וחומר ו' לתירוץ שלהן דמוכרח אשר אוכל אפילו בבא מחמת שרץ לא מטמא כלי

ii) דלכאורה עדיף קל וחומר ו' דלא מבוסס על קל וחומר אחר מה שאין כן קל וחומר ג' דמבוסס על קל וחומר א'

ב) תירוץ

i) בגמרא לא אידכר קל וחומר ו' אבל אידכר קל וחומר ג' להלן בסוגיין באמרם "ומה משקה [מחמת כלי] שמטמא אוכל אינו מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי"

ii) ואף על גב דלא אמרו בגמרא בהדיא דמדובר במשקין מחמת כלי מכל מקום מוכרח דמדובר במשקין מחמת כלי כיון דשקלי וטרי התם האיך לאוקמי "יטמא" בקרא דמשתעי באוכלין ומשקין הבאין מחמת כלי

תד"ה דיו

בד"ה דיו לבא כו' ומה אדם וכלים שאין מיטמא מאויר כו' עכ"ל משום דלכאורה השתא ליכא למימר דיו אתחלת דינא דכלים מיטמאין משרץ להיות ראשון אבל אהא שאין מטמא כלי איכא למימר שפיר דיו וקאמרי דאפ"ה שפיר איכא למימר דיו אסוף דינא דמשקין שמיטמאין מאויר לא הוו רק שני ודנקטי התוס' הכא בדבריהם אדם הוא מגומגם דבכל הסוגיא לא עביד ק"ו רק מכלים ודו"ק:

	א'	ב'
1	משקין מחמת כלי (כלומר משקין שנטמאו בכלי שנטמא בשרץ)	כלי אינו מיטמא מאויר כלי חרס
2	נטמאו להיות שני אבל לא מטמאין כלי	אבל מיטמא משרץ ליעשות ראשון
3	משקין הבאין מחמת שרץ	משקין שמיטמאין באויר כלי חרס ליעשות שני
4	אינו דין שנטמאו להיות ראשון אבל מחמת דיו לא מטמאי כלי	אינו דין שמיטמאין משרץ ליעשות ראשון

1) הקדמה

א) "תחלת דינא" בקל וחומר משמעו חלק ב' דקל וחומר דבו מבארין לדין המלמד דמעבירין אותו ללמד

ב) "סוף דינא" משמעו חלק ג' דבו מפרשין מהו הלמד

ג) פשיטא דאמרינן דיו לדין המלמד בחלק ב' דמעבירין אותו ללמד

ד) תוספות שקלי וטרי אלו אמרינן נמי דיו לגבי דיני הלמד בסוף דינא

2) תוספות כמבואר במהרש"א

א) קשיא

i) בקל וחומר א' נימא דיו ללמד דמשקין מחמת שרץ שני הן בדומה למשקין מחמת כלי בתחלת דינא דאינן אלא שני

ב) תירוץ

i) סמכינן על קל וחומר ב' דבו דין שני הובא בסוף דינא ובסוף דינא לא אמרינן דיו

ג) פירכא

i) בגמרא בפרק כיצד הרגל משמע דאף בסוף דינא אמרינן דיו

רש"י ד"ה יטמא דרישא והמשכו בד"ה משקה דמטמא אוכל

בפירש"י בד"ה יטמא דרישא כו' אלא משום כו' ואימא הנ"מ אוכל הבא מחמת כלי כו' נראה לקיים פירושו שנתכוין כדברי התוס' דאוכל [הבא] מחמת שרץ בהדיא כתיב בקרא אפילו לטמא אחרים דמדכתיב טמא הוא למעט דאין עושה כיוצא בו שמעינן ד[אוכל] משקה מטמא וכפרש"י לעיל ומהרש"ל לא הבין מפרש"י כן וק"ל:

תוספות ד"ה וכי תימא

תוס' בד"ה וכ"ת אוכל כו' ה"מ למילף דאין כו' ומה כלי שמטמא אוכל אין מטמא כלי כו' עכ"ל מהאי ק"ו ה"מ למילף נמי לעיל דמשקה אין מטמא כלי ומה כלי שמטמא משקה אין מטמא כלי משקה שאין מטמא משקה א"ד שלא יטמא כלי אלא דק"ו דלעיל אלים ליה טפי שהוא בא מכחו ואינו דין שיהא חמור ממנו משא"כ בק"ו דהכא אדרבה ניחא טפי למילף אוכל מכלי גופיה מדנילף ממשקה ודו"ק:

	א'	ב'	ו'	י'
א'	כלי שמטמא משקין	משקין **מחמת כלי** שמטמאי אוכל	כלי שמטמא אוכל	כלי שמטמא משקין
ב'	אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי מכח קל וחומר א'	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי
ג'	**משקין מחמת כלי** שבא מכח כלי	**אוכל** שאינו מטמא אוכל דכתיב טמא הוא	**אוכל מחמת כלי** שבא מכח כלי	**משקין** שאינו מטמא משקין מדכתיב טמא הוא
ד'	אינו דין שאינן מטמאי כלי הגם דנטמאין ומטמאי מדכתיב יטמא	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאוכל אינו מטמא כלי	אינו דין שמשקין אינו מטמא כלי

1) הקדמה

א) נוקטין בגמרא דמחמת קל וחומר א' לא מטמאי משקין לכלי

ב) שקלי וטרי אלו מצינו למיפק דאוכלין לא מטמאי כלי מן קל וחומר ב'

2) תוספות

א) קשיא

i) במקום למיסמך על קל וחומר ב' למילף דאוכלין לא מטמאי כלי אמאי לא סמכי על קל וחומר ו'

3) מהרש"א

א) קשיא

i) אמאי לא מקשי תוספות נמי דבמקום למיסמך על קל וחומר א' למילף דמשקין לא מטמאי כלי אמאי לא סמכי על קל וחומר י' דדומה לקל וחומר ו'

4) תירוץ חלק א'

א) קל וחומר א' אלים לגבי קל וחומר י'

i) מפני דקיל הלמד בחלק ג' של קל וחומר א' בולט כיון דלמד מכחו דמלמד אתא

ii) מה שאין כן בקל וחומר י' דקיל הלמד מן דין אחר אתא

ב) ולכן לא מקשי תוספות דאמאי לא סמכי על קל וחומר י'

5) תירוץ חלק ב'

א) קל וחומר ו' אלים לגבי קל וחומר ב'

i) ראשית

(1) דקולא של הלמד בחלק ג' של קל וחומר ו' בולט כיון דלמד מכחו דמלמד אתא

(2) מה שאין כן בקל וחומר ב' דקיל הלמד מן דין אחר אתא

ii) ועוד

(1) קל וחומר ו' לגבי אוכלין מבוסס כולו על אוכלין משא"כ קל וחומר ב' דמבוסס על משקין

ב) ולכן מקשי תוספות דאמאי לא סמכי על קל וחומר ו'

רש"י ד"ה שלישי שפסול בתרומה ותד"ה מה מחוסר וד"ה למדנו

בד"ה שלישי שפסול בתרומה לרבנן דפליגי אדר"ע ונפקא לן בק"ו מט"י כו' עכ"ל לפי האמת לר"ע נמי ג' פסול בתרומה ולא ד' אלא דלא יליף מק"ו רק מגופיה דקרא ורש"י קיצר כאן דה"נ בהאי ק"ו דט"י דדין הוא דשני יעשה ג' בתרומה ולא נימא דיו היינו נמי משום דא"כ מפריך ק"ו דשני פוסל בתרומה למדנו מן התורה דלא גרע מחולין וק"ל:

בד"ה ומה מחוסר כו' דמחוסר כפורים כשלישי הוא כו' עכ"ל ק"ק לקמן לר"ע דבעי למיעבד ק"ו ממחוסר כפורים דחמישי פסול בקודש נימא דיו אפילו אי מפריך ק"ו דבמה מצינו ליכא למילף רביעי דמחוסר כפורים אינו רק כשלישי ויש ליישב ודו"ק:

בד"ה למדנו שלישי כו' וה"מ למדרש שלישי לקודש ק"ו מט"י כו' עכ"ל לפי דרכם דמחוסר כפורים כשלישי המ"ל נמי שלישי לקודש במה מצינו ממחוסר כפורים וצ"ל לשיטת רש"י דלא אמרינן היכא דמפריך ק"ו לא אמרי' דיו אלא היכא דאיכא בהך מלתא קרא מפורש ואי אמרי' דיו לא היה צריך קרא דמק"ו נמי קאתי ואין סברא לומר דמלתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אלא יתורא דקרא אשמעינן דנילף בק"ו בלמד אפילו מאי דליתא במלמד אבל היכא דליכא יתורא דקרא ודאי דנימא דיו ולא עדיף הלמד מן המלמד דאתי מחמתיה וכן מוכחת הסוגיא דפ' כיצד הרגל בהאי ק"ו דלעיל בט"י אף על גב דליכא יתורא דקרא דפוסל שני בתרומה דאצטריך למכתביה משום חולין מ"מ כיון דסתם הכתוב בשני דפוסל ולא מפורש ביה דאצטריך למכתביה משום חולין ה"ל כאילו מפורש ביה תרומה ולא אצטריך ליה אי לאו דנימא דאשמעי' דליהוי הלמד עדיף מן המלמד ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) ויקרא יא' לג'
     - i) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו
   - ב) ויקרא יא' לד'
     - i) רישא
       - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
     - ii) סיפא
       - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
   - ג) ויקרא יא' לח'
     - i) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם
   - ד) ויקרא ז' יט'
     - i) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל
2) הקדמה ב'
   - א) בסוגיא דידן קורין ללימודים מגופי' דקרא "מן התורה"
3) הקדמה ג'
   - א) שני פסול משמעו שטמא אבל אינו מטמא אחרים לעשות שלישי
   - ב) שלישי פסול משמעו שטמא אבל אינו מטמא אחרים לעשות רביעי

4) הקדמה ד'

א) ר' עקיבא דריש יטמא דרישא דקרא כאלו כתיב בפתח וצירי ומיני' יליף דאוכלין בתוך כלי ראשון דשניים הם מטמאין חולין לעשותם שלישי פסול

ב) ויליף נמי דתרומה עושה שלישי פסול דלא גרע תרומה מחולין

5) הקדמה ה'

א) ר' יוסי ורבנן דס"ל כוותי' לא דרשי יטמא בפתח צירי ולכן לא ילפי מן הך יטמא ברישא דקרא אלא דחולין ותרומה נטמאין לשני פסול

ב) ברם

i) ילפי דתרומה עושה שלישי פסול מן קל וחומר מן טבול יום דמותר בחולין ואסור בתרומה שני שפסול בחולין אינו דין דתרומה עושה שלישי פסול

ii) וילפי שלישי בקדש מן התורה מדכתיב "והבשר [קדש] אשר יגע בכל טמא לא יאכל" דהיינו אשר שני דמיקרי "טמא" פוסל קדש שלישי בנגיעתו

iii) וילפי רביעי בקדש מן קל וחומר מן מחוסר כפורים דמה מחוסר כפורים שמותר בתרומה אסור בקדש שלישי שפסול בתרומה מכל שכן אשר קדש יעשה רביעי

6) רש"י ד"ה שלישי שפסול בתרומה

א) רבנן אית להו דתרומה עושה שלישי פסול

7) מהרש"א ד"ה שלישי

א) אכן ר' עקיבא נמי אית לי' דתרומה עושה שלישי פסול ולא פליג ארבנן אלא בהא דרבנן על קל וחומר סמכי ור' עקיבא אגופי' דקרא סמיך כדביארנו

8) המשך רש"י

א) קשיא

i) נימא דיו על קל וחומר לקדש ממחוסר כפורים כדי שלא נלמוד אלא דקדש עושה שלישי

ב) תירוץ

i) הא דקדש עושה שלישי כבר דרשינן מן והבשר אשר יגע וכו' והיכא דמיפרך קל וחומר לא אמרינן דיו

9) מהרש"א ד"ה שלישי

א) רש"י קיצר כאן

i) דבקושטא אף לקל וחומר לתרומה מן טבול יום צריכין לפרש דאלו אמרינן דיו להסיק דתרומה עושה דיקא שני פסול מופרך קל וחומר

ii) דהא דתרומה עושה שני פסול כבר נודע לן אפילו לר' יוסי ורבנן מהא דלא גרע מחולין כדביארנו

10) מהרש"א ד"ה למדנו

א) הקדמה

i) הא דקדש עושה שלישי מצינן נמי למידק על ידי במה מצינו מן מחוסר כפורים

ב) קשיא

i) כדי שלא לומר דיו אמאי לא מצינן למיסמך אהא דבדיו מיפרך קל וחומר מחמת דקדש עושה שלישי כבר ידוע לן במה מצינו

ג) תירוץ

i) הא דאמרינן דליתא דיו באופן דמופרך קל וחומר אין משמעו דמופרך מחמת דלא הוינא לומדים שום רבותא מן הקל וחומר

ii) אלא עיקר נקודה דהך פירכא היינו דאלו אמרת דיו הי' מיותר **קרא** מפורש

iii) ומכח יתורא קרא עדיף לן למימר דלא אמרינן דיו מלמימר דמילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא

ד) קשיא

i) לעיל קבענו דבק"ו דטבול יום לתרומה שלישי לא אמרינן דיו מחמת דמן יטמא כבר ידעינן דתרומה עושה שני אפילו לר' יוסי ורבנן

ii) ותיקשי דהרי ליכא קרא מפורש דמינה ילפינן דתרומה עושה שני דהרי "יטמא" דקרא לחולין אתא למילף דחולין עושה שני פסול ודיקא מחמת לא גרע ידעינן דאף תרומה עושה שני

ה) תירוץ

i) כיון דקרא דיטמא סתם ולא מפרש בהדיא דאיירי בחולין

ii) דנין כאלו נאמר בהדיא אף לתרומה

11) תוספות ד"ה מה מחוסר כפורים

א) קשיא לרש"י דפירש לעיל דהיכא דמופרך קל וחומר לא אמרינן דיו

i) הרי איכא מאן דאמר דיו אף היכא דמיפרך קל וחומר

ב) תירוץ

i) למידרש דקדש עושה שלישי מצינן נמי למילף גם כן לא לבד מקרא אלא אף במה מצינו ממחוסר כפורים ולכן הך קל וחומר אלים וכולי עלמא מודי דלא אמרינן דיו

12) המשך דגמרא

א) קשיא

i) לר' עקיבא נימא דקדש עושה חמישי בהך קל וחומר ממחוסר כפורים

13) מהרש"א ד"ה ומה מחוסר כפורים

א) קשיא לקושיא דגמרא

i) אמאי לא תרצו אשר מצד דיו לא מצי ר' עקיבא למילף דקדש עושה חמישי

ב) תירוץ

i) הך דיו מפריך לקל וחומר דהא דקדש עושה רביעי ילפינן לה מן והבשר אשר יגע בכל טמא

ג) קשיא

i) מכל מקום תיקשי למאן דדריש דיו אף היכא דמופרך קל וחומר

ii) דהרי קל וחומר זו אינו אלים דליכא למילף במה מצינו אשר קדש עושה רביעי

דף יט.

רש"י ד"ה אמר לי'

[דף יט עמוד א] בפרש"י בד"ה א"ל אם כו' וחמישי בקודש לא מייתי בק"ו ממחוסר כפורים כו' עכ"ל אף על גב דהשתא תרומה לא אתי בק"ו מט"י משום פרכא דמה לט"י שכן אב הטומאה ולא הוה בתרומה רק שלישי וליכא ק"ו רביעי שפסול בתרומה א"ד שיעשה חמישי בקודש מ"מ כיון דמפריך ק"ו ורביעי בקודש קאתי מקרא ולא אצטריך ליה דהא מק"ו שפיר קאתי רביעי אלא ע"כ דביתורא דקרא אשמעינן דנילף בק"ו בלמד מלתא יתירתא דהיינו חמישי אף על גב דליתא במלמד ודו"ק:

1) המשך דגמרא

א) ר' עקיבא אית לי' דמן התורה תרומה עושה שלישי

ב) נמצא דאלו הוי דריש קל וחומר א' וקל וחומר ב' דלהלן הי' סבר דתרומה עושה רביעי וקדש עושה חמישי

א'	ב'
טבול יום מותר בחולין	מחוסר כפורים מותר בתרומה
טבול יום אסור בתרומה	מחוסר כפורים אסור בקדש
חולין עושה שלישי	תרומה עושה רביעי
אינו דין שתרומה תיעשה רביעי	אינו דין שקדש יעשה חמישי

ג) וכיון דלא אישתמיט תנא וליתני הכי מובן דר' עקיבא לית לי' להני קל וחומר תרוייהו משום פירכא שאינו מענינו

2) מהרש"א

א) קשיא

i) למה איצטריך לן לפירכא להפריך קל וחומר ב'

ii) סגי לן למיפרך קל וחומר א' ודלכן אין תרומה עושה רביעי ומופרך קל וחומר ב' מעצמו דהרי קל וחומר ב' מבוסס על הא דתרומה עושה רביעי

ב) תירוץ

i) אף בלא קל וחומר א' הוה יליף ר' עקיבא מן התורה דקדש מיהת עושה רביעי מן "והבשר אשר יגע בכל טמא"

ii) ולכן

(1) בלי פירכא דלעיל הוה סמכינן על קל וחומר ג' להלן למילף דקדש עושה חמישי

(2) ומוכרח נמי דלא אמרינן דיו דאלו אמרת דיו נמצא אשר "והבשר אשר יגע בכל טמא" יתור

ג'
מחוסר כפורים מותר בתרומה
מחוסר כפורים אסור בקדש
תרומה עושה **שלישי**
אינו דין שקדש יעשה חמישי

רש"י בא"ד ולר' יוסי ובא"ד ואוכל מטמא משקה ובא"ד ואני שמעתי

בא"ד ולר' יוסי נמי דאוקמינא דליה לא ס"ל כו' ונ"ל דע"כ דלא משכחת לה אלא מדרבנן כו' ואוכל ג' לר"י בקודש כו' ע"כ מאוכל קבלה וס"ל טומאה עושה כיוצא בה כו' עכ"ל ולפ"ז משכחת שפיר לר' יוסי רביעי בקודש מדאורייתא ע"י אוכל שעושה כיוצא בו אלא דמלתא דפסיקא נקט גם לר"מ ולר"א דלא ס"ל טומאה עושה כיוצא בה ועוד דקושטא דמלתא הכי הוא דלא משכחת אלא מדרבנן כמ"ש ותדע דקתני לה גבי מעלות כו' ומהרש"ל דחק בזה לאין צורך ויש לדקדק לפרש"י דר"מ סבר אין טומאה עושה כיוצא ור' יוסי סבר עושה כיוצא א"כ ר' ירמיה דמוקי פלוגתייהו דר"מ ור"י במתני' בטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ור' יוסי בשיטת ר"ע קא"ל וליה לא ס"ל אמאי לא מוקים ליה בפשיטות דר"מ ור"י אליביה דנפשייהו פליגי וכגון שבשר זה נטמא באוכל שנטמא בכלי שנטמא בשרץ לר"מ דלית ליה טומאה עושה כיוצא בו ה"ל ולד ג' מדרבנן ור"י דס"ל בטומאה עושה כיוצא בו ה"ל ולד ג' דאורייתא וי"ל כפרש"י לעיל ובסמוך כיון דר"ע גופיה איירי במתני' והוסיף עדות על עדותו דר"ח ניחא לן לאוקמי דר' יוסי בשיטת דר"ע קאמר לה אף על גב דלא ס"ל לר"י הכי ודו"ק:

בא"ד ואוכל דמטמא משקה כו' מהיכא נפקא להו אי לאו מהאי קרא וכי יותן מים על זרע וגו' ודרשינן הוא טמא כו' עכ"ל וק"ק דאכתי אימא אוכל [הבא] מחמת שרץ דחמיר מטמא משקה אבל אוכל הבא מחמת כלי דקיל לא יטמא משקה דכה"ג פריך לעיל ודו"ק:

בא"ד ואני שמעתי דר"י אית ליה יטמא יטמא גבי משקין והא כו' עכ"ל ר"ל דגבי משקין דריש ר' יוסי יטמא לטמא אחרים וה"ה גבי אוכלים דריש יטמא לטמא אחרים אלא דגבי אוכלין לא ס"ל כר"ע לענין טומאה עושה כיוצא בו דאית ליה לר"ע כדקאמר על ככר שני שעושה שלישי בחולין ומ"ש וא"א להעמידו מפני כו' כבר כתב רש"י לעיל מה שיש להשיב ועוד נ"ל להשיב ע"ז היאך קאמר לר"י שלישי מן התורה כו' דמי לא עסקינן דנגע בשני הא כיון דדריש נמי יטמא לטמא אחרים הוה לר"י נמי רביעי בקודש מן התורה כמו לר"ע ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) ויקרא יא' לד'
     - i) רישא
       - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
     - ii) סיפא
       - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
2) הקדמה ב'
   - א) ר' עקיבא דריש יטמא ברישא בפתח צירי למילף דאוכלין שני עושה שלישי פסול בחולין
   - ב) ודריש יטמא דסיפא בפתח צירי למילף אשר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא
3) הקדמה ג'
   - א) לשיטות רש"י ותוספות
     - i) ר' יוסי לא דריש יטמא דרישא בפתח צירי ולכן לא יליף מהך יטמא אלא דחולין עושה שני

ii) וגם לא דריש יטמא דסיפא בפתח צירי ולכן אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

4) הקדמה ד'

א) ר' עקיבא יליף דקדש עושה רביעי מן התורה מדכתיב והבשר [אוכל קדש] אשר יגע בכל טמא [דהיינו שלישי דמיקרי טמא בקרא דיטמא] לא יאכל [משום דהך בשר נעשה רביעי]

ב) ר' יוסי

i) יליף דקדש עושה שלישי מן התורה מדכתיב והבשר [אוכל קדש] אשר יגע בכל טמא [דהיינו שני דמיקרי טמא בקרא דיטמא] לא יאכל [משום דהך בשר נעשה שלישי]

ii) ויליף דקדש עושה רביעי מן קל וחומר

5) רש"י

א) נניח דר' יוסי אית לי' דאין אוכל מטמא אוכל בקדש וכבר קבענו דאית לי' גם כן דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

ב) קשיא א'

i) היכי משכחת לר' יוסי דקדש עושה רביעי

(1) דלדידי' שרשרת טומאה אינה מגעת לשלישי אלא ככה: כלי ראשון אוכלין שני משקין שלישי

(2) והני משקין לא מטמאי אחרים

ג) תירוץ

i) מוכרח דר' יוסי אית לי' דקדש עושה רביעי דיקא מדרבנן

ii) וכן מוכח מגמרא בחגיגה

ד) קשיא ב'

i) לר' יוסי היכי משכחת אשר **אוכל** קדש עושה שלישי

ii) הגע בעצמך

(1) משקין ראשון ומשקין שני אינן עושין שום טומאה כיון דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(2) ואוכל ראשון ואוכל שני אינן מטמאין אוכל כיון דאין אוכל מטמא אוכל

ה) תירוץ

i) מוכרח דר' יוסי אית לי' דאוכל מטמא אוכל בקדש

ii) ולכן מצינן למימר ככה: כלי ראשון לאוכל שני לאוכל שלישי

6) מהרש"ל ומהרש"א

א) קשיא

i) אמאי איצטריך רש"י לתרץ לקשיא א' דרביעי בקדש אינו אלא דרבנן

ii) ולא תירץ רש"י אף לקשיא א' דר' יוסי אית לי' דאוכל מטמא אוכל בקדש ודלכן איכא רביעי בקדש בפשיטות – כלי ראשון לאוכל שני לאוכל שלישי לאוכל רביעי

7) מהרש"א בא"ד ולר' יוסי

א) תירוץ א'

i) לר' מאיר ור' אליעזר מצינן למימר דקסברי דאין אוכל מטמא אוכל בקדש {עיין נימוקי הגרי"ב} ולדידהו אין לתרץ קושיא א' אלא כדשנינן אשר רביעי בקדש אינו אלא דרבנן

ב) תירוץ ב'

i) הרי קבע רש"י דעל כל פנים במסכת חגיגה מסקי דרביעי בקדש אינו אלא דרבנן

8) הקדמה להמשך מהרש"א

א) חלק א'

i) משנה

(1) ר' חנינא אית לי' דשלישי בקדש שרי לעשותו שני

(2) ר' עקיבא הוסיף דשמן תרומה שהוא שלישי פסול שרי לעשותו שני

(3) ר' מאיר אית לי' אשר תרומה דאסור מדרבנן בשעה ו' שרי לעשותו

(4) ר' יוסי פליג אר' מאיר

ב) חלק ב' – שיטה דר' ירמי' במחלוקת דר' מאיר ור' יוסי

i) בציור דר' חנינא בשר שלישי נטמא במשקין שני

ii) ר' מאיר אית לי' דלר' חנינא טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן ונמצא דבציור דר' חנינא שלישי דרבנן מותר לעשותו שני ולכן יליף ר' מאיר דאיסור דרבנן שרי לעשותו שני

iii) ר' יוסי אית לי' דלר' חנינא טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ונמצא דבציור דר' חנינא דיקא שלישי דאורייתא מותר לעשותו שני ולכן לית למילף הך דר' מאיר דאיסור דרבנן שרי לעשותו שני

ג) חלק ג'

i) רש"י

(1) קשיא

(א) הרי קבענו בהקדמות אשר לר' יוסי טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(2) תירוץ

(א) ר' יוסי כיוון למימר דר' מאיר לא מצי מילף דין שלו מדר' חנינא כיון דר' חנינא אית לי' כר' עקיבא אשר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא

(ב) ואכן ר' יוסי גופי' אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

9) המשך מהרש"א

א) קשיא

i) השתא דקבענו דר' יוסי אית לי' דאוכל מטמא אוכל בקדש ודיכול להיות דר' מאיר אית לי' דאין אוכל מטמא אוכל בקדש

ii) במקום למימר באופן דוחק דר' יוסי קא סמיך על שיטת ר' עקיבא דר' יוסי גופי' פליג עלה

iii) נימא בפשיטות

(1) דר' יוסי כר' מאיר סבירא לי' אשר טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

(2) ובהך דר' חנינא מדובר בבשר שנעשה שלישי על ידי אוכל שני שנטמא בכלי ראשון בציור דליכא משקין כל עיקר ולכן לא נעשה בשר זה שני דרבנן מכח כל הפוסל וכו'

iv) השתא

(1) לר' מאיר הך בשר שלישי דרבנן הוא כיון דאית לי' דאין אוכל מטמא אוכל בקדש ולכן יליף ר' מאיר דאיסור דרבנן שרי לעשותו שני

(2) לר' יוסי הך בשר שלישי דאורייתא הוא כיון דאית לי' דאוכל מטמא אוכל בקדש

ב) תירוץ

i) כיון דקתני במשנה דר' עקיבא הוסיף אדר' חנינא

ii) עדיף לן למימר דר' יוסי מפרש להך דר' חנינא אליבא דר' עקיבא דאית לי' אשר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא הגם דר' יוסי פליג אר' עקיבא ואית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דרבנן

10) שיטת ואני שמעתי דמייתי לה רש"י בסוגיא דידן ואף בדף יח.

א) לשיטה זו

i) ר' עקיבא אית לי' דאוכל מטמא אוכל בקדש

ii) ר' יוסי כר' עקיבא אית לי' דדריש יטמא בפתח צירי

(1) בין ברישא למילף דאוכלין עושה שלישי פסול

(2) בין בסיפא למילף אשר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא

iii) ולא פליג ר' יוסי אלא בהא דר' עקיבא אית לי' דאוכל מטמא אוכל בקדש ור' יוסי אית לי' דאין אוכל מטמא אוכל בקדש

ב) השתא

i) לשיטה זו נייחא דלא צריכין למידחק דר' יוסי אמר טומאת משקין דאורייתא אליבא דר' עקיבא ולי' לא סבירא לי'

ii) ונייחא נמי דר' יוסי מצי סבר דקדש עושה רביעי מדאורייתא ואשר אוכל קדש עושה שלישי

ג) ברם שיטה זו לית לאומרה מטעם דפירש רש"י בדף יח. ד"ה לימד

11) מהרש"א בא"ד ואני שמעתי

א) הי לך עוד נימוק להפריך שיטה זו

i) כיון דלשיטה זו אף ר' יוסי דורש מן יטמא ברישא דקרא אשר חולין עושה שלישי

ii) תיקשי דאף לר' יוסי הוה לה לגמרא למימר אשר רביעי לקדש מן התורה כיון דכתיב בקדש "והבשר אשר יגע בכל טמא"

תד"ה וניתני

תוס' בד"ה ניתני נמי רביעי כו' וה"ה דהוה מצי למימר אי סבר לה כר"ע אמאי כו' עכ"ל וה"ה דהמ"ל אי סבר לה כר"ע אמאי קאמר שלישי שפסול בתרומה הל"ל שלישי שפסול בחולין וק"ל:

תד"ה לא לישתמיט

בד"ה לא לשתמיט כו' וצירוף נמי דאורייתא לר' חנן כו' עכ"ל ר"ל ור' חנן ודאי דלא פליג אמתני' אלא אר' יוחנן פליג דאמר צירוף דרבנן כפרש"י ולפי' פי' התוס' שכתבו לקמן דדייק דצירוף דרבנן מהא דקתני רישא על אפר חטאת כו' והוסיף ר"ע משמע דהוה דרבנן כמו רישא צ"ל דר' חנן פליג אדר' יוחנן ולא משמע ליה הסיפא דומיא דרישא וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) לכולי עלמא אפר חטאת מקבל טומאה דיקא דרבנן
2) הקדמה ב'
   - א) רש"י אית לי' דלבונה וגחלים נמי מקבלי טומאה דרבנן
   - ב) תוספות קסברי דלבונה וגחלים מקבלי טומאה דאורייתא
3) משנה דמעלות
   - א) הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש
   - ב) כלומר אוכלין קדש שמונחין בכלי ולא נגעי אהדדי מכל מקום מטמאי אהדדי על ידי צירוף
4) משנה דעדיות
   - א) רישא לפי גרסת תוספות
     - i) מצרפין למי חטאת
   - ב) סיפא
     - i) ר' עקיבא מוסיף דמצרפין נמי להסולת והלבונה והגחלים
5) גמרא דידן
   - א) ר' יוחנן
     - i) משנה דמעלות נשנית מעדותו דר' עקיבא במשנה דעדיות
6) המשך דגמרא
   - א) אלמא קסבר ר' יוחנן צירוף דרבנן ופליגי דר' חנן דאמר צירוף דאורייתא
7) רש"י
   - א) שאלה
     - i) מנא להו דלר' יוחנן צירוף דרבנן
   - ב) תשובה
     - i) קבענו לרש"י דס"ל דלבונה וגחלים מקבלי טומאה דיקא מדרבנן
     - ii) השתא
       - (1) כיון
         - (א) דר' יוחנן אמר דמשנה דמעלות בדין צירוף נשנית מעדותו דר' עקיבא במשנה דעדיות לגבי צירוף לבונה וגחלים
         - (ב) וטומאת לבונה וגחלים אינה אלא דרבנן אף היכא דנוגעין אהדדי ולא איצטריך לצירוף

(2) משמע דמשנה דעדיות דיקא בדיני רבנן משתעי ולכן אף דין צירוף גופי' דרבנן הוה

8) תוספות ד"ה אבל

א) בקושטא לבונה וגחלים טמאין מדאורייתא כשנוגעין אהדדי

ב) ומכל מקום נוקטין דצירוף שלהן אינו אלא דרבנן כשלא נגעי אהדדי

i) משום דרישא במי חטאת אכן אינן טמאין אלא מדרבנן אפילו כשנוגעין אהדדי ולא צריכין צירוף

ii) ומדקתני דר' עקיבא מוסיף משמע דלדידי' בסיפא נמי כשלא נוגעין אהדדי ואיצטריך לצירוף נמי לא משתעי בטומאה דאורייתא משום דדין צירוף גופי' דרבנן הוה

9) תוספות ד"ה לא לשתמיט

א) "וצירוף נמי דאורייתא לר' חנין"

10) מהרש"א

א) קשיא

i) וכי תעלה על דעתך דר' חנין על משנה פליג למימר דצירוף דאורייתא

ב) תירוץ

i) אכן לא פליג ר' חנין על משנה דעדיות

ii) אלא אליבא דרש"י קאמר ר' חנין

(1) דמהא דר' עקיבא עוסק בלבונה וגחלים דמקבלי טומאה דרבנן

(2) לא מוכח אשר

(א) אף דברים דמקבלי טומאה דאורייתא בדנגעי אהדדי

(ב) טמאין נמי דרבנן בדלא נגעי אהדדי ואתינן עלייהו מכח צירוף

iii) ואליבא דתוספות קאמר ככה

(1) אין לדמות רישא לסיפא ולמימר אשר בסיפא משתעי בדין טומאה דרבנן כמו ברישא

תוספות בא"ד אבל לרבינא

בא"ד אבל לרבינא דאמר מקרא מלא דבר הכתוב דילמא אתי הוא לקדשים דה"א כו' עכ"ל ר"ל דילמא בקדשים אוכל מטמא אחרים מדכתיב והבשר אשר יגע וגו' ואצטריך הוא למעט דאין עושה כיוצא בו אבל בחולין אכתי אימא דאין אוכל מטמא אחרים כלל לר"מ דסבר שפיר כרבינא כפי פרש"י ודו"ק:

1) הקדמה א' – גמרא בדף יד.
   - א) ר' אדא בר אהבה ואביי ס"ל דאוכל מטמא כיוצא בו בקדש
   - ב) רבינא ס"ל דאף בקדש אין אוכל מטמא כיוצא בו
2) הקדמה ב'
   - א) ויקרא יא' לד'
     - i) רישא דקרא
       - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
     - ii) סיפא דקרא
       - (1) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
3) הקדמה ג'
   - א) ר' עקיבא דריש ליטמא דרישא בפתח צירי למילף אשר אוכל שני מטמא אחרים לעשות שלישי
4) הקדמה ד'
   - א) "והבשר [קדש] אשר יגע בכל טמא לא יאכל"
5) רש"י לפי הבנת תוספות
   - א) מאן דאמרי דלא דרשי יטמא בפתח צירי ילפי אשר אוכל ראשון מטמא אחרים
     - i) מדכתיב "וכי יתן מים על זרע ... טמא הוא" דמדייקין "הוא" טמא אבל אינו מטמא כיוצא בו
     - ii) ואי סלקא דעתך דלא מטמא אחרים כל עיקר אמאי איצטריך מיעוטא דקרא למילף דאינו מטמא כיוצא בו
6) תוספות כמבואר במהרש"א
   - א) קשיא
     - i) לרבינא דאית לי' דאין אוכל מטמא אוכל בקדש
     - ii) נימא
       - (1) דלעולם אוכלין חולין לא מטמאי אחרים כל עיקר ואכן מיעוטי' דקרא לאו אחולין נחית
       - (2) אלא איצטריך מיעוטי' דקרא למילף אשר
         - (א) אוכל קדש דמטמא אחרים מדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא וכו'
         - (ב) מכל מקום אינו מטמא כיוצא בו

תד"ה שאין טומאת ידים במקדש

בד"ה שאין טומאת ידים כו' אלא מסתמא כשגזרו אסתם כו' גזרו כמו כן מסתמא אידים הנוגעות בראשון כו' עכ"ל ר"ל דמסברא לא גרע ידים הנוגעים בראשון כי הכא שנגעו במחט מסתם ידים עסקניות אבל הנוגעים בשני עדיין לא נגזרה אז והיינו ההיא דחגיגה דכל הפוסל את התרומה כו' וההיא דוקא לקדשים וק"ל:

1) הקדמה א'

א) גזירה דסתם ידים היינו דידים לאחר היסח הדעת שניות הן דפוסלין את התרומה הואיל וידים עסקניות הן

2) הקדמה ב'

א) בו ביום דגזרו גזירות י"ח דבר גזרו "גזירת ידים" וגזירה דמשקין מטמאין כלים

3) הקדמה ג'

א) במסכת חגיגה איכא עוד גזירה אשר "כל הפוסל את התרומה (דהיינו שני) מטמא ידים להיות שניות"

ב) גזירה זו נאמרה רק לקדש ואינה תולה בהיסח הדעת

4) משנה

א) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידים טהורות ובשר טמא

ב) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש

5) גמרא

א) קשיא

i) אמאי לא אמר ר' עקיבא גם כן דזכינו שאין טומאת כלים במקדש

6) תוספות

א) קשיא

i) לכאורה ר' עקיבא באמרו "ידים" כיוון לגזירה א' דסתם ידים

ii) ותיקשי דגזירה זו בהיסח הדעת תליא

ב) שמא נתרץ

i) דר' עקיבא באמרו "ידים" כיוון לגזירה ב' במסכת חגיגה דלא תליא בהיסח הדעת

ג) אי אפשר לתרץ כן

i) דהרי האי תקנה לא נגזרה אלא לקדש

ii) ולא הוי נוקטין בגמרא דבו ביום גזרו בין גזירה ידים ב' דיקא לקדש בין תקנת כלים דנגזרה אף לתרומה

ד) תירוץ כמבואר במהרש"א

i) עוד תקנה אחרת היתה דאף בלא היסח הדעת ידים נעשין שניות אפילו לחולין היכא דידוע שנגעו **בראשון** כעין מחט בנידון דידן

ii) דלא גרעי מסתם ידים לאחר היסח הדעת דגזרו עליהן דהויין שניות

iii) ולכן מסתבר דגזרו אף ההיא תקנה בו ביום דגזרו סתם ידים וטומאת כלים

דף יט:

גמ' האי מחט מאי עבידתי'

[דף יט עמוד ב] גמרא האי מחט מאי עבידתיה אי נימא ספק מחט והא כו' יש לדקדק דנוקמא בפשיטות כגון שאבדה לו מחט טמא שרץ והכירה בבשר דהשתא לק"מ מספק כלים שבירושלים ולא אצטריך ליה לאוקמא בפרה חסומה ולא תקשה ליה נמי מאי דפרכינן לאוקמתא דאיירי במחט טמא מת מחרב הרי הוא כחלל ויש ליישב דאי במחט טמא שרץ דוקא ובירושלי' פשיטא דהסכין טהור דהא אין כלי מטמא כלי אבל בספק מחט איכא לספוקי נמי במחט טמא מת דהוה המחט אב הטומאה ומטמא שפיר כלי ואשמעינן דלא ניחוש בכלים הנמצאים לספק טומאת מת משום דהוה כמו ס"ס ספק טהור ספק טמא ואת"ל טמא נימא טומאת שרץ הוא וכצ"ל למאן דאוקמא פרה חסומה הוה דמה"ט לא ניחוש לספק טומאת מת וקרוב לזה כתב בעל המאור ע"ש ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) לא גזרו על ספק כלים בירושלים
2) הקדמה ב'
   - א) ראשון לטומאה אינו מטמא אדם וכלים
3) משנה
   - א) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידים טהורות ובשר טמא
   - ב) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש
4) גמרא
   - א) קשיא
     - i) אלו מדובר באופן דמסופקין אלו נטמאה המחט תיקשי דהרי לא גזרו על ספק כלים בירושלים
   - ב) תירוץ א'
     - i) מדובר במחט שנודע שהיא אב הטומאה
     - ii) ולקמי' פריך אם כן אמאי הסכין והידים טהורין הרי אפילו גופו של כהן נטמא באב הטומאה
   - ג) תירוץ ב'
     - i) מדובר באופן שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלים
     - ii) ומסופקין אלו מחט נעשית ראשון לטומאה על ידי שרץ דהוו לה ספק כלים חוץ מירושלים דשם גזרו על ספק כלים
     - iii) כהן וסכין טהורים כיון דראשון לטומאה לא מטמא אדם וכלים
5) מהרש"א
   - א) קשיא
     - i) אמאי לא השיבו ככה
       - (1) מדובר בוודאי שנטמאה מחט בשרץ ונעשית ראשון לטומאה וגם וודאי שנגעה בסכין ובכהן
       - (2) ומשום דמחט ראשון לטומאה היא מטמאה בשר ואינה מטמאה אדם או כלים

(3) ובאותו אופן לא צריך לאוקמה בפרה חסומה דהרי מחט ודאי נטמאה וטמאה אפילו בירושלים

ב) תירוץ

i) בציור זה ליכא רבותא כלל

ג) קשיא

i) ומאי רבותי' דתירוץ דגמרא בספק טומאה

ד) תירוץ

i) דלא מסופקין אולי נטמאה באב הטומאה ונעשית אב הטומאה בעצמה בדין חרב הרי הוא כחלל

ה) קשיא

i) ואה"נ אמאי לא מספקינן באב הטומאה

ו) תירוץ

i) דכעין ספק ספיקא הוא

(1) ספק א'

(א) אי נטמאה או לא נטמאה

(2) ספק ב'

(א) ואי אמרת דנטמאה שמא נטמאה באב הטומאה

תד"ה ונימא

תוס' בד"ה ונימא אין טומאת כו' וזה אין נראה לי דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים כו' עכ"ל לא ידענא למה אין נראה לו לומר כן דנהי דסבר רבי עקיבא טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא מ"מ מודה הוא לטמא כלים אינו דאורייתא כדקאמרינן לעיל ואימא לטמא כלים ולאו ק"ו הוא כו' וההיא סוגיא בשיטת ר"ע אזלא ולקמן נמי אמרינן [דליכא] תנא דאמר משקין מטמאין כלי מדאורייתא ויש ליישב דה"ק דאין נ"ל דמשום טומאת כלים לחוד לא ה"ל לתקוני במקדש שיהיו דכן ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) בגזירות יח' דבר גזרו רבנן דמשקין מטמאי כלים
2) הקדמה ב'
   - א) ר' עקיבא אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ברם מודה דטומאת כלים על ידי משקין אינה אלא דרבנן
3) הקדמה ג'
   - א) טומאה דאורייתא חלה אף במקדש
4) הקדמה ד'
   - א) העיד יוסף בן יועזר איש צרידה דמשקין בית מטבחיא דכן
5) משנה
   - א) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידים טהורות ובשר טמא
   - ב) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש
6) גמרא
   - א) קשיא
     - i) אמאי לא אמר נמי ר' עקיבא דזכינו שאין טומאת כלים במקדש
7) תוספות
   - א) קשיא לר"י
     - i) אמאי לא תרצו דלא אמר ר' עקיבא זכינו וכו' משום שכבר נודע לן דמשקין בית מטבחיא דכן וממה הי' לו לכלי ליטמא אי לאו מן משקין
   - ב) תירוץ כמבואר במהרש"א
     - i) הא גופה דר' עקיבא אית לי' דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא מוכיח דר' עקיבא לית לי' דמשקין בית מטבחיא דכן אלא לגבי טומאה דרבנן כגון טומאת כלים על ידי משקין דמטמאי בחוץ מדרבנן אבל לא בפנים
8) המשך תוספות לפי גרסת מהרש"א
   - א) "וזה [דברי ר"י] אינו נראה לי [בעל התוספות] דלר' עקיבא יהיו דכן מלטמא כלים"
9) מהרש"א – ביאור דברי תוספות
   - א) לכאורה משמעו דלא מסתבר לבעל התוספות אשר לר' עקיבא טומאת משקין לטמא דאורייתא ואף על פי כן משקין אינן מטמאין כלים דאורייתא

ב) קשיא

i) אמאי אמרת דלא מסתבר

(1) הרי בקושטא כן הוא דר' עקיבא בדף יח. אמר דמשקין לא מטמאי לכלים דאורייתא

(2) ולקמן נמי אמרינן דליכא תנא דאמר דמשקין מטמאי כלים מדאורייתא

ג) תירוץ

i) הכי פירושו

(1) לא הי' נראה לבעל התוספות דמיטרחי רבנן לתקן דיקא לטומאת כלים במקדש שיהא דכן

תוספות בא"ד וגזירה ובא"ד ויש לומר וד"ה תרוייהו

בא"ד וגזירה דידים לקודש כבר נגזרה כו' דשלמה גזר לקודש כו' עכ"ל ר"ל לקודש כגון בשר שלמים חוץ למקדש אבל במקדש הא קאמר זכינו שאין טומאת ידים במקדש וק"ל:

בא"ד וי"ל דאם איתא דגזרו בי"ח דבר טומאה על הכלים כו' לאשמעינן כו' שהסכין טהור קודם כו' עכ"ל ולעיל דקשיא להו דאימא ר"ע קודם גזירת י"ח דבר הוה ליכא לתרוצי כי הכא דאימא דקושטא הוא דלא גזרו על טומאת כלים במקדש בי"ח דבר מכח הוכחה שכתבו כאן דמ"מ ר"ע דקודם גזירת י"ח הוה שפיר הוא דלא נקט טומאת כלים וק"ל:

בד"ה תרווייהו בו ביום גזרו תימה דידים לקודש שלמה גזר כו' עכ"ל גם לפי מה שכתבו לעיל דר"ע אחר גזירת י"ח הוה וע"כ דלא גזרו [בי"ח] דבר טומאה על כלים במקדש כמו שכתבנו לעיל מ"מ מאי קאמר תרווייהו בו ביום גזרו דהא ליתא דלקודש דקיימינן ביה הכא כבר שלמה גזר ותרצו דר"ע מסתמא אי"ח דבר קאי שאז עסקו בדיני ידים לענין פסול תרומה ולא גזרו אז במקדש והל"ל נמי זכינו נמי שאז לא גזרו על טומאת כלים במקדש כמו שהוכיחו לעיל דאם איתא דגזרו בי"ח דבר כו' ודו"ק:

1) הקדמה א'
   - א) שלמה גזר על טומאת ידים לקדש אבל לא במקדש
2) הקדמה ב'
   - א) בגזירות יח' דבר התקינו אשר גזירת טומאת ידים חלה אף לתרומה והתקינו גם כן גזירת טומאת כלים על ידי משקין
3) הקדמה ג'
   - א) משנה דמחט
     - i) מחט שנמצאת בבשר קדש סכין וידים טהורות ובשר טמא
     - ii) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש
4) גמרא
   - א) קשיא
     - i) אמאי לא אמר ר' עקיבא נמי זכינו דאין טומאת כלים במקדש
5) תוספות כמבואר במהרש"א
   - א) קשיא א'
     - i) דלמא
       - (1) ר' עקיבא חי לפני שגזרו טומאת כלים
         - (א) ואמר דזכינו אשר שלמה לא גזר טומאת ידים אלא בקדש ולא במקדש
         - (ב) ולגבי כלים לא אמר כלום דבזמנו אכתי לא גזרו טומאת כלים אפילו חוץ למקדש
         - (ג) ולא חי ר' עקיבא לאחר כך בגזירות יח' דבר כשהתקינו טומאת כלים אף במקדש
   - ב) תירוץ לקשיא א'
     - i) ידוע דר' עקיבא חי לאחר יח' דבר

ג) קשיא ב'

i) דלמא

(1) מעשה דמחט אירע לפני גזירות יח' דבר

(2) ור' עקיבא אמר זכינו אשר ביח' דבר הגם דגזרו אשר גזירת טומאת ידים דשלמה יחול אף בתרומה מכל מקום לא גזרו שיחול אף במקדש

(3) ולא אמר זכינו לגבי טומאת כלים מחמת דביח' דבר אכן גזרו לטומאת כלים אף במקדש

ד) תירוץ לקשיא ב'

i) אם כן ה"ל למיתני בהדיא בשום מקום לאשמעינן דהא דקתני שהסכין טהור קודם גזירה נשנית ודלאחר כך גזרו טומאת כלים במקדש

ii) אלא מוכרח אשר בגזירות יח' דבר לא גזרו טומאת כלים במקדש ולכן הדרא קושיא לדוכתין אמאי לא אמר ר' עקיבא דזכינו שאין טומאת כלים במקדש

6) מהרש"א בא"ד ויש לומר

א) קשיא

i) ניהדר לקשיא א' דתוספות לעיל

(1) דלמא ר' עקיבא חי לפני שגזרו טומאת כלים

(א) אמר דזכינו אשר גזירת טומאת ידים של שלמה לא נאמר במקדש

(ב) ולגבי כלים לא אמר כלום דהרי בזמנו אכתי לא גזרו טומאת כלים אפילו חוץ למקדש

(ג) ולא חי ר' עקיבא לאחר כך בגזירות יח' דבר כשהתקינו טומאת כלים אף במקדש

ii) ותיקשי דאמאי לא תרצו גם כן אם כן ה"ל למיתני בהדיא בשום מקום לאשמעינן דההיא דקתני שהסכין טהור קודם גזירה נשנית"

ב) תירוץ

i) דמצינו בפשיטות להפריך תירוץ זה לגבי קשיא א' על ידי שנפרש לקשיא א' ככה

(1) דלמא ר' עקיבא חי לפני שגזרו טומאת כלים

(א) אמר דזכינו אשר גזירת טומאת ידים של שלמה לא נאמר במקדש

(ב) ולגבי כלים לא אמר כלום דבזמנו אכתי לא גזרו טומאת כלים אפילו חוץ למקדש

(ג) ולאחר זמנו בגזירות יח' דבר התקינו טומאת כלים דיקא חוץ למקדש ולא במקדש ולכן לא איצטריך למיתני כלום בשום מקום

7) המשך דגמרא כמבואר ברש"י

א) תירוץ להא דהקשו דאמאי לא אמר ר' עקיבא דזכינו גם כן שאין טומאת כלים במקדש

i) ידים קודם גזירות כלים נשנו ואז – בזמן מעשה דמחט – אפילו חוץ למקדש אכתי לא גזרו טומאת כלים

ii) נמצא

(1) דהגם דמוכרח אשר אפילו לאחר כך בגזירות יח' דבר לא גזרו טומאת כלים במקדש

(2) מכל מקום

(א) לא מצי ר' עקיבא למימר דזכינו למידק **מן משנה דמחט** דלא גזרו טומאת כלים במקדש

(ב) דבההיא שעתא אפילו בחוץ לא גזרו לכלים ודיקא ביח' דבר גזרו לכלים בחוץ

ב) קשיא

i) והא תרוייהו ביום אחד גזרו

8) תוספות ד"ה תרוייהו

א) תוספות מבוארין קושיא זו להלן

ב) ברם בדרך הקדמה מקשי תוספות לקושיא דגמרא

i) האיך קאמרי דתרוייהו ביום אחד גזרו

ii) הרי טומאת ידים בקדש כבר גזר שלמה מה שאין כן טומאת כלים דבגזירות יח' דבר גזור

9) מהרש"א ד"ה תרוייהו

א) לכאורה משמע דתוספות מקשי אשר טומאת כלים **במקדש** בגזירות יח' דבר גזור

ב) ותיקשי דהרי קבעו תוספות בתירוצם לקשיא ב' דמוכרח אשר גזרו גזירות יח' דבר לטומאת כלים דיקא בחוץ ולא במקדש

ג) תירוץ

i) תוספות מקשין

(1) האיך הקשו דתרוייהו בו ביום גזרו

(א) הרי טומאת ידים בקדש כבר גזר שלמה

(ב) מה שאין כן טומאת כלים **בקדש** (כעין הך דשלמה דגזר **בקדש** לטומאת ידים) דבגזירות יח' דבר גזור

10) המשך מהרש"א

א) ביאור תירוץ דתוספות דמפרשי הא דמקשי בגמרא אשר תרוייהו ביום אחד גזרו

i) מסתבר דר' עקיבא לא הוה קאמר זכינו מן משנה דמחט אי לאו דדין משנה דמחט המשיכה אף בגזירות יח' דבר

ii) ולכן

(1) כיון "דביום אחד גזרו" ועסקי רבנן בטומאת ידים וטומאת כלים ביום אחד

(א) כמו דבאומרו זכינו שאין טומאת ידים במקדש מילף ר' עקיבא דאף בגזירות יח' דבר לא גזרו טומאת ידים במקדש

(ב) הוה לי' למימר נמי דזכינו שאין טומאת כלים במקדש למילף כדהוכחנו אשר אף בגזירות יח' דבר לא גזרו טומאת כלים במקדש

דף כ.

רש"י ד"ה האי בשר

(כתב מהרש"ל מפי אחרים) האי בשר דאתכשר כו' ה"נ מצי למבעי אקרא והבשר אשר יגע כו' במאי אתכשר כו' עכ"ל ע"ש וליכא למימר דאתכשר בשר בחיבת קודש דרש"י אזיל לשיטתו דחיבת קודש אינו אלא מדרבנן וק"ל:

רש"י ד"ה שרץ מטמא (ובא"ד והוא הדין) [ד"ה ואוכלין מטמאין]

[דף כ עמוד א] בפרש"י בד"ה שרץ מטמא כו' ומיהו לא מתרצא היא דהאי אוכל הבא מחמת כלי דקאמר קרא דמטמא משקה לאו כו' עכ"ל לכאורה עדיפא הל"ל דלאו מתרצא היא דהאי אוכל הבא מחמת כלי דקאמר קרא שהוא טמא לאו בכלי הבא מחמת משקה אלא בבא מחמת שרץ אבל כיון דלר"ע שלישי מפורש בקרא אין לחלק בהן ואוכל הבא מחמת כלי שנטמא במשקין נמי שלישי הוא אבל שיטמא האוכל שוב המשקה דהוה רביעי לא מתרצא דלא איירי קרא בנטמא הכלי מעיקרא במשקין אלא בנטמא הכלי בשרץ דאז האוכל הוה שני והמשקין ג' וזה שסיים בדבריו והיא היא וק"ל:

בא"ד וה"ה דמצי למתני וכלי מטמא את המשקין כו' דתרווייהו לא מצי למתני דנימא כלי כו' עכ"ל ר"ל לפי האמת דאמרי' גוז משקין דרישא דלא תני אלא עד שלישי וכר"ע אבל למאי דאסיק אדעתיה השתא דתני רביעי ה"ה דה"מ למתני תרווייהו וכו' וכן פרש"י בהדיא לקמן ודו"ק:

1) הקדמה

א) משיטות ר' עקיבא בקראי מסויימות יוצא דר' עקיבא אית לי' שרשרת טומאה זו

	טבלא א' דקרא
1	שרץ לכלי ראשון
2	כלי לאוכלין שני
3	אוכלין למשקין שלישי

2) ברייתא אליבא דהוה אמינא דגמרא

א) הי לך שרשרת של "שלש טומאות בשרץ"

	טבלא ב' - ה"א דברייתא
1	שרץ למשקין ראשון
2	משקין לכלי שני
3	כלי לאוכלין שלישי
4	אוכלין למשקין רביעי

3) גמרא

א) קשיא

i) בשרשרת דברייתא יש ד' טומאות

4) רש"י

א) קשיא

i) שרשרת דברייתא על כל פנים אינה נכונה דהרי בטבלא א' קבענו מקראי

(1) דיקא דאוכל נטמא על ידי כלי הבא מחמת שרץ

(2) ולא דאוכל נטמא על ידי כלי שנטמא במשקין

ב) תירוץ

i) עדיף לה לגמרא להקשות קושיא בולטת אשר בשרשרת ישנן ד' טומאות ולא ג'

ii) ואכן בקושיא זו נכלל נמי קושיא דרש"י

5) מהרש"א ד"ה שרץ מטמא

א) קשיא

i) עדיף הוה רש"י להקשות אשר שרשרת דברייתא אינה נכונה

(1) דהאי אוכל בטבלא א' נטמא להיות שני

(2) ומנא לה לברייתא בטבלא ב' אשר אוכלין נעשין שלישי

ב) תירוץ

i) כיון דבטבלא א' דאתיא מקרא אוכלין שני מטמאין משקין שלישי

ii) לא מסתבר לחלק בין משקין דקרא לאוכלין דברייתא

ג) קשיא

i) אם כן לא נחלק נמי בין אוכלין דנעשין שלישי כבטבלא א' לאוכלין שלישי דטבלא ב' דמטמאי משקין להיות רביעי

ד) תירוץ

i) כיון דבקרא לא מדובר במשקין רביעי מסתבר לחלק בין אוכלין שני שעושים שלישי לאוכלין שלישי דאינן עושין רביעי

6) גמרא

א) תירוץ

i) אין הכי נמי בשרשרת דברייתא איכא ג' שלבים כבטבלא ג' דדומה לטבלא א' דקרא

טבלא ג'
שרץ לכלי ראשון
כלי לאוכלין שני
אוכלין למשקין שלישי

7) רש"י ד"ה גוז

א) הוה מצי נמי למימר אשר ג' שלבים ישנן ככה

טבלא ד'
שרץ לכלי ראשון
כלי למשקין שני
משקין לאוכלין שלישי

ב) והעיקר דבציור אחד לא יתכן שיטמאו אוכלין למשקין ושיטמא גם משקין לאוכלין דהרי קבענו דלר' עקיבא ליכא רביעי בחולין

8) מהרש"א באמצע דיבור והוא הדין [צריך להגיה: באמצע דיבור ואוכלין מטמאין]

א) בהוה אמינא דגמרא בעוד דסליק אדעתייהו דאיכא רביעי בחולין יכולה היתה הברייתא למיתני נמי שרשרת זו

	טבלא ה'
1	שרץ לכלי ראשון
2	כלי לאוכלין שני
3	**אוכלין למשקין שלישי**
4	**משקין לאוכלין רביעי**

תד"ה לא דיין שהן דכן

תוס' בד"ה לא דיין כו' לא בעי לשנויי תרגומא אדם דלעיל תירץ כן מחמת דוחק כו' עכ"ל דדוחק הוא דמשקי ביו"ד קתני דמשמע לשון רבים כדאמרי' בפ"ק דחולין ולמאי דבעי למימר לעיל אי דאתכשר בדם ה"מ נמי לדחויי מהא דמשקי בית מטבחייא דכן אלא כיון דאיכא לשנויי בדחוקי מאי משקי משקי דעלמא כמ"ש התוס' לעיל דף ט"ז ניחא ליה למפרך מהא דשאינו נשפך כמים אינו מכשיר ודו"ק:

בד"ה ובשעת שחיטה כו' ותלושין לא מכשירין כיון דדריש שמואל יטמא ממש כו' וההוא מוקי לה במחוברים ולהכי נקיט כו' עכ"ל בפשיטות איכא לאקשויי לפרש"י דא"כ ה"ל תלושין והדרן קושיין לדוכתין דקאמר ר"י ב"ח דמשקי בית מטבחייא לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין אלא משום דאיכא לדחוקי ולשנויי הא דריב"ח תרגמא אדם כדשנינן לעיל וקאמרי דע"כ לשמואל ליכא אלא חד קרא בהכשר ומוקי לה במחוברים דלהכי נקט והעבירה בנהר דתלושין בלאו נהר מצינן לאשכוחי אלא דשמואל ס"ל לאוקמא ההוא קרא טפי במחוברים מבתלושין וק"ל:

1) הקדמה א'
   - א) משקין בית מטבחיא היינו מים ודם בעזרה
2) הקדמה ב'
   - א) ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן – דם קדשים אינו מכשיר דלא נשפך כמים
   - ב) ר' יוסי בר' חנינא – משקי בית מטבחיא אין מכשירין
3) הקדמה ג'
   - א) גמרא דף טז.
     - i) מים תלושין מכשירין
   - ב) קשיא
     - i) הרי ר' יוסי בר' חנינא אית לי' דמשקי בית מטבחיא אין מכשירין
     - ii) ולכאורה משמעו דבין דם בין מים אין מכשירין
   - ג) תירוץ
     - i) "תרגמא אדם" כלומר ר' יוסי בר' חנינא כיוון למימר דיקא דדם אין מכשירין אבל מים בקושטא מכשירין
4) הקדמה ד'
   - א) במסכת חולין מפריכין לתירוץ זה מחמת דלישנא "משקי" דר' יוסי בר' חנינא הרי היא לשון רבים ומשמע דאיירי בין בדם בין במים
5) הקדמה ה'
   - א) תוספות בדף טז. ד"ה תרגמא
     - i) בדף טז. קא סמכי על תירוץ דתרגמא אדם ולא חיישי לפירכא דמסכת חולין משום דיכול להיות דר' יוסי בר' חנינא אכן כיוון דיקא לדם והשתמש בלשון רבים במשמעות "משקי דעלמא"
6) משנה דידן

א) מחט שנמצאת בבשר במקדש הבשר טמא

7) גמרא

א) קשיא

i) דאיתכשר במאי

(1) ליכא למימר דאיתכשר בדם דהרי קאמר ר' חייא בר אבא דכדי להכשיר איצטריך שיהא נשפך כמים

(2) וליכא למימר דאיתכשר במים דהרי קאמר ר' יוסי בר' חנינא אשר משקי בית מטבחיא לא מכשירין

8) תוספות בסוגיא דידן ד"ה לא דיין כמבואר במהרש"א ד"ה לא דיין

א) קשיא

i) אמאי לא מתרצי דאכן איתכשר במים והך דר' יוסי בר' חנינא תרגמא אדם

ב) תירוץ

i) חיישי לפירכא דגמרא במסכת חולין על סמך לשון רבים דר' יוסי בר' חנינא

ג) קשיא

i) הרי בדף טז. מיישבי תוספות לפירכא זו דר' יוסי בר' חנינא כיוון למשקין דעלמא

ד) תירוץ

i) יישוב תוספות בדף טז. דחוק

9) מהרש"א ד"ה בשעת שחיטה

א) קשיא

i) באמרם בתחלת סוגיין דליכא למימר דאיתכשר בדם מחמת הך דר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן דלא מכשיר אלא אם כן נשפך כמים

ii) למה לא סמכו אף לקושיא זו על סמך מימרא דר' יוסי בר' חנינא דמשקי בית מטבחיא לא מכשירין

ב) תירוץ

i) דמצינו להפריך דר' יוסי בר' חנינא תרגמא **אמים** אבל דם בקושטא מכשירין ומשתמש בלשון רבים במשמעות משקין דעלמא

ii) ואף על גב דפירכא זו דחוקה מ"מ עדיף להו להקשות דאיצטריך שתהא נשפך כמים אשר לקושיא זו לית פירכא כל עיקר

10) המשך דגמרא

א) תירוץ שמואל לקושיא דהאי בשר דאיתכשר במאי

i) כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עלי'

11) רש"י

א) משקה טופח עלי' בשעת שחיטה והני מיא מכשירין לבשר בשעת שחיטה

1) תוספות ד"ה ובשעת שחיטה כמבואר במהרש"א ד"ה ובשעת שחיטה

א) קשיא לרש"י

i) שמואל אית לי' דאין מכשירין במים אלא אם כן מחוברין

ii) השתא

(1) מי הנהר אף דלכתחלה מחוברין הן הרי נעשו תלושין כשעלתה מן הנהר

(2) ותיקשי הא דמתכשרי בשעת שחיטה במים תלושין

ב) תירוץ תוספות כמבואר במהרש"א בד"ה בשעת שחיטה

i) מוכרח דלא כרש"י ואיתכשר על ידי עורה בעודה בנהר במים מחוברין

2) המשך מהרש"א

א) קשיא

i) בשלמא לשיטת תוספות ניחא דאיתכשר בחוץ ולא הוי משקין בית מטבחיא

ii) אבל לשיטת רש"י דמיירי בדאיתכשר במקדש במיא דטופחין על העור שנופלין על הבשר

iii) היה להם לתוספות להקשות בפשיטות והלא הני מים משקין בית מטבחיא הן ולר' יוסי בר' חנינא אינן מכשירין

ב) תירוץ

i) לקושיא זו בדלית ברירה הוינו משיבין תרגמא אדם

דף כ:

גמ' ר' אליעזר רמי תרומה אתרומה ומשני ותד"ה הא ר' שמעון

[דף כ עמוד ב] גמרא ר"א רמי תרומה אתרומה ומשני מי אמר ר"י גרמא אין כו' למאי דלא אסיק אדעתיה למימר בחבית שנשברה משום הפסד חולין התירו ה"ה דה"מ למפרך אמתני' דידן אתרומה טהורה דאסר במתני' לר"י בידים ובהך דחבית שנשברה שרי ליה אפילו תרומה טהורה ובידים וה"נ מתקיף לה רבא מתני' נמי איכא הפסד כו' וה"נ מסיק בסוגיין דלעיל דאינה מדה דקאר"י היינו משום דהתם איכא הפסד חולין אלא דניחא ליה לר"א למפרך מעיקרא תרומה אתרומה ולא אפסח וק"ל:

תוס' בד"ה הא ר"ש ואליבא כו' תימה לר"י לר"ש כיון דשרי תלויה לטמא ביד א"כ כו' עכ"ל לתירוצם דלעיל דמוקי נמי מתני' דהכא כר"ש ואליבא דר"י לא קשיא להו הכי משום דאיכא למימר כיון דגבי פסח קתני שפיר קרי לה תלויה דאי לאו משום פסח לא היו שורפין אותה והיה אוסר לטמא אותו אבל הכא דפריך מתרומה אפסחא משום דמשמע ליה למקשה דמה שהיא תלויה הוי הטעם ופסחא אינו מעלה ולא מוריד וא"כ למאי דמשני הא ר"ש ואליבא דר"י כו' ואפילו בתרומה דעלמא נמי הכי הוה דשרי לטמא תלויה וא"כ שרי לשורפו ותקשי שפיר אמאי קרי ליה תלויה ודו"ק:

1) הקדמה
   - א) בגמרא מקשין ומתרצין ג' סתירות
2) סתירה א'
   - א) משנה דפסח בדף יד.
     - i) ר' יוסי אומר אשר לר' יהושע בערב פסח מותר בידים לטמא תרומה תלוי' על ידי שריפה עם תרומה טמאה
   - ב) ברייתא דפסח בדף טו.
     - i) ר' יוסי אומר אשר לר' יהושע בערב פסח אסור בידים לטמא תרומה תלוי' על ידי שריפה עם תרומה טמאה
3) תירוץ לסתירה א'
   - א) במשנה דפסח אמר ר' יוסי הבנת ר' שמעון בשיטה דר' יהושע
   - ב) בברייתא דפסח אמר ר' יוסי הבנת עצמו בשיטה דר' יהושע
4) סתירה ב'
   - א) משנה דפסח בדף יד.
     - i) ר' יוסי אומר אשר לר' יהושע בערב פסח מותר בידים לטמא תרומה תלוי' על ידי שריפה עם תרומה טמאה
   - ב) ברייתא דחבית שנולד לה ספק טומאה בדף טו.
     - i) ר' יהושע שרי לגרום טומאה לתרומה תלוי' אבל אוסר לטמא תרומה תלוי' בידים
5) תירוץ לסתירה ב'
   - א) במשנה דפסח אמר ר' יוסי הבנת ר' שמעון בשיטת ר' יהושע

ב) בברייתא דחבית שנולד לה ספק אמר ר' יוסי הבנת עצמו בשיטת ר' יהושע

6) סתירה ג'

א) ברייתא דחבית שנולד לה ספק טומאה בדף טו.

i) ר' יהושע שרי לגרום טומאה לתרומה תלוי' אבל אוסר לטמא תרומה טהורה בידים

ii) ברייתא דחבית שנשברה כדו

(1) ר' יהושע שרי לטמא תרומה טהורה בידים

7) תירוץ לסתירה ג'

א) שאני ברייתא דחבית שנשברה כדו דאית בי' הפסד חולין ואתיא כר' יהושע בין אליבא דר' שמעון בין אליבא דר' יוסי

8) מהרש"א

א) קשיא

i) לפני שהקשו לסתירה ג' ואכתי לא אסיק אדעתא דגמרא אשר בברייתא דחבית שנשברה כדו בהפסד חולין תליא מילתא

ii) במקום להקשות סתירה ג' אמאי לא הקשו אשר ברייתא דחבית שנשברה כדו סותרת למשנה דפסח – ומובן אשר אף לקושיא זו מצינן לתרץ דשאני ברייתא דחבית שנשברה כדו דמשתעי בהפסד חולין

ב) תירוץ

i) עדיף להו להקשות סתירה בין תרומה לתרומה דדומין ביותר להדדי ואפילו הכי אין דינן שווה

9) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

א) קשיא

i) כיון דר' יהושע מתיר לטמא תרומה תלוי' בידים ועל ידי טומאה זו שרי לשרוף תרומה תלוי'

ii) במה שונה תרומה תלוי' מתרומה טמאה דשורפין אותו

10) מהרש"א

א) קשיא

i) הדיבור בו מקשי תוספות קושיא זו מובא בשלב סוגיין לאחר שהקשו סתירה ב' מן משנה דפסח לברייתא דחבית שנולד לה ספק ותרצו דר' שמעון מתיר לטמא תרומה תלוי' בידים

ii) אמאי לא הקשו תוספות קושיתייהו תיכף לאחר שתירצו סתירה א' בין משנה דפסח לברייתא דפסח דהרי אף לסתירה זו מתרצי דר' שמעון מתיר לטמא תרומה תלוי' בידים

ב) תירוץ

i) לא מקשי תוספות קושיתייהו אלא לאחר תירוץ דגמרא לסתירה ב' דמסקי אשר לר' שמעון שרי לטמאות תרומה בידים אף בציור דאין בו דין שריפה דפסח

ii) דאז נתחזק קושיית תוספות דבמה שונה תרומה תלוי' מן תרומה טמאה

דף כא.

רש"י ד"ה אין הכרעת

[דף כא עמוד א] בפרש"י בד"ה אין הכרעת כו' טעמא אחרינא הוא ולאו משום תקלה כו' עכ"ל ר"ל טעמא אחרינא משום ריחא וכ"כ התוס' בפרק כירה לפרש"י דהכא ומה שפירש"י גופיה לעיל בדברי ב"ש תשפך דילמא אדמזליף קלי קלי אפילו בו ביום אתי למשתי עכ"ל היינו לפי מה שהבין ר' ישמעאל בר' יוסי וק"ל:

תוספות ד"ה אין הכרעה

תוס' בד"ה אין הכרעה כו' ור"ח פי' הכרעת ג' דור ג' כו' עכ"ל עיין בחדושינו שם:

***

הדרן עלך אור לארבעה עשר